№ 20 Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem פרייז 20 גראשען Lodzer Tageblat

לאָדזשער טאָגעבלאַט

רעדאַקציע און אדמיניסטראַציע: פּיעטריקאווער 16. טעלעפאָנען: פון רעדאַקציע 57, פון אדמיניסטראַציע 47 | מאָנטאָג, כ״א שבט תרפ״ז | 24 stycznia 1927 r. | צוואַנציגסטער יאָהרגאַנג.

סאָוויעטישע פּראָטעסט-נאָטע צו פראַנקרייך

מאָסקווא, 23 יאַנואַר (ספּ.) די סאָוויעטישע טעלעגראַפען-אַגענטור מעלדעט, אַז דער סאָוויעטישער באָטשאַפטער אין פּאַריז, ראַקאָווסקי האָט איבערגעגעבען דעם פראַנצויזישער רעגירונג אַ פּראָטעסט-נאָטע, געגען פראַנצויזישע-רומעניש פּראָטאָקאָל, ווייל די פראַנצויזישע רעגירונג אַנערקענט אין דעם ראַ- זונען פּראָטאָקאָל די אַנעקסירונג פון בעסאַראַביען צו רומעניען.

די נאָטע שטרייכט אונטער די בייזע איצטיגע גוטע באַציהונגען פון רוסלאַנד און פראַנקרייך, און אַז דער איצטיגער פּראָטאָקאָל בעדראָהט דעם שלום און מזרח-איי-אייראָפּאַ.

קלאַנגען וועגען שאַפען אַ שטאַאַט-אונטערסעקרעטאַריאַט

פאַר די ענינים פון די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען.

אין צוזאַמענהאַנג מיט די קלאַנגען וועגען שאַפען פון 2 נייע מיניסטעריום'ס פאַר עפענטליכער געזונדהייט און פאַר די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען, שמועסט מען, אַז אויף ווייל עס האַנדעלט זיך וועגען די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען, קומט אין בעטראַכט נישט דאָס שאַפען פון אַ מיניסטעריום נאָר פון אַ שטאַאַט-אינטערסעקרעטאַריאַט פאַר די ענינים פון די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען.

דער דאָזיגער אינטערסעקרעטאַריאַט וועט צוגעטיילט ווערען צום פּרע- זידיום פון מיניסטאָרען-ראַט און זאָל זיך קודם-כל פאַרנעמען מיט די ענינים פון די סלאַווישע מינדערהייטען.

מען שמועסט אַפילו וועגען דער קאַנ- דידאַטור אויפ'ן אַמט פון אונטער-סע- קרעטאַר פון סענאַטאָר קאַלינאָווסקי, („ווייזשאָלעניע"). סענאַטאָר קאַלינאָווסקי, וואָס איז אָנגעפרעגט געוואָרען וועגען דעם, האָט אָבער ערקלערט, אַז ער ווייס דערפון גאָרנישט.

קאָנפערענץ פון פּרעזעס הארטגלאַס

מיט'ן יוסטיץ-וויצע-מיניסטער ה' צאַר.

שבת האָט דער פּרעזעס פון יודישען „קאָלאָ" אדוו. הארטגלאַס אָבגעהאַלטען אַ קאָנפערענץ מיט'ן יוסטיץ-וויצע-מיניס- טער ה' צאַר מכח דעם אופן ווי אַזוי ס'זאָלען אויף אַ פאָרמעלען אופן בעזיי- טיגט ווערען די רעכטליכע בעגרענצונ- גען פון דער יודישער בעפעלקערונג.

פּולק. סלאַוועק אַלס בעאַמטער

אין מיניסטאָרען-ראַט.

אין פּרעזידיום פון מיניסטאָרען-ראַט איז בעשטימט געוואָרען אַלס בעאַמטער פאַר ספּעציעלע אויפגאַבען פּולק. סלאַ- וועק. איינער פון די נאָהנטסטע מיטאַרבּיי- טונגס-מענער פון מאַרשאַל פּילסודסקי.

אין די לעצטע צייט האָט מען, ווי בעקאַנט, פיל גערעדט וועגען די פּער- טראַקטאַציעס, וואָס פּולק. סלאַוועק זאָל האָבען געפיהרט מיט די אוקראַאינישע טוער.

Versuchen Sie es, so gut es geht, und schicken Sie uns die Zeichnung mit Ihrer genauen Adresse ein! Falls Ihr Versuch zu unserer Zufriedenheit ausfällt, so werden wir Ihnen kostenlos eine 32 Seiten starke, mehrfarbig illustrierte Druckschrift „Wege zur Kunst", zusenden, die für Sie von größtem Interesse sein dürfte. Wir zeigen darin Möglichkeiten, wie man auf einfacher Grundlage und ohne Aufgabe seines Berufes oder Veränderung des Wohnsitzes in seinen Mußestunden zu künstlerischen und praktischen Erfolgen gelangen kann. Wir wissen aus Erfahrung, daß oft gerade da ein Talent schlummert, wo es niemand ahnt. Erfolg im Zeichnen und Malen aber bedeutet für Viele eine Verbesserung ihrer Lebenslage. Zögern Sie deshalb nicht, wo es sich vielleicht um die Erreichung eines großen Zieles für Sie handelt und senden Sie uns Ihre Skizze noch heute ein! Adressieren Sie Ihren Brief genau wie folgt:

Mal- u. Zeichen-Unterricht G. m. b. H., Dept. A. 35, Berlin W. 9.

לאָדזשער דעפּוטאַטען פון נ. פּ. ר.

האָבען געגרינדעט אַ נייעם סיים-קלוב.

וואַרשא, 23 יאַנואַר (טעלעפאָניש) די דעפּוטאַטען פון נפ"ר, וואַשקאָוויאַק און ציזשאַק האָבען צוגעשיקט דעם סיים-מאַרשאַלעק אַ בריף, אין וועלכען זיי זאָ- גען אים מודיע, אַז זיי האָבען געגרינ- דעט אַ נייעם קלוב, דער קלוב וועט טראָ- גען דעם נאָמען: „לעווויצא נפ"ר". און עס וועלען געהער'ן צו אים אַלע דעפּו- טאַטען פון נפ"ר, וועלכע האָבען אָנ- גענומען אַ פריינדליכע שטעלונג צום מאַרשאַל פּילסודסקי.

מאַרשאַל פּילסודסקי ערקלערט,

אַז הינדענבורג און מוסאָליני זענען פאַר איהם נישט קיין אויטאָריטעט.

איינע פון די גרעסטע אייראָפּעאישע צייטונגען האָט צוגעגרייט אַ איבער- ראַשונג פאַר'ן אַמעריקאַנער פּובליקום איבערגעבענדיג דורך ראַדיאָ איבער'ן גאַנצען לאַנד די רעדעס פון די גרעסטע אייראָפּעאישע מלוכה-מענער.

צו דעם צוועק זאָלען איבערגעפיהרט ווערען פון אייראָפּא קיין אַמעריקא גראַמאָפאָן פּליטעס מיט די רעדעס פון די זעלבע מליכה-מענער און שפּעטער זאָלען זיי פּראָדוצירט ווערען דורך ראַדיאָ.

הינדענבורג און מוסאָליני האָבען שוין געהאַלטען ספּעציעלע רעדעס, וואָס זענען דערנאָך איבערגענומען געוואָרען דורך די גראַמאָפאָן-פּליטעס. מאַרשאַל פּילסודסקי צו וועמען מען האָט זיך אויך געווענדעט מיט דעם פאָרשלאַג, האָט אָבער אָפּגעזאָגט.

בעת דער אַמעריקאַנישער פאָרשטעהער האָט זיך אָבער פּערופען אויף הינדענ- בורג'ען און מוסאָליני'ן, האָט ער בע- קומען דורך דער פערמיטלונג פון די ענטשפּרעכענדע אינסטאַנצען, אַ כאַראַק- טעריסטישען ענטפער, אַז יענע זענען נישט קיין אויטאָריטעטען פאַר מאַרשאַל פּילסודסקי.

8-שטונג!!!

אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן פאָרשטעהענדען 15-יעהריגען יובילעאום, וועלכע ווערט איינגעאָרדענט דורך די פערוואַלטונג פון צענטראַלען יו- דישען האַנדלוערקער-פערבאַנד, פּאָלודניאָווא 4 ווערען צו דער פייערלי- כער אַקאַדעמיע, וואָס קומט פאָר אין „פילהאַרמאָניע" פערקויפט בילעטען אין דער קאַנצעלאַריע פון האַנדוועקער-פערבאַנד טעגליך פון 8—11 אָווענד און אין טאָג פון די פייערונג ביי דער קאַסע פון פילהאַרמאָניע.

וויכטיג פאַר לאָדזשער און פּראָווינצער יודען!

איך מאַך בעקאַנט, דאָס איך האָב געעפענט אַ ביוראָ אין מעסטען יודישען צענטרום אין לאָדז

נאַוואָמיעסקאַ 26 א.נ. „JURA"

וואו עס אַמטירט טעגליך פון 9 פריה ביז 9 אָווענד דער בעקאַנטער און רעטוּבירטער לייטער ה' לעאָן לוצקי. עס ווערט געשריבען און ערלעדיגט אַלער אַרט ביטעס, פּאָדאַניעס, רעקורסען, אַפּעלאַציעס, אַלערליי שטייער- און געריכטס-אַנגעלעגענהייטען אויך אַלע אין „קאָמיס.-זשאָנדו" אַנגעלעגענהייטען ווי פּעסער-קאָנצעסיעס, אויך אַלע אַרט אַקטען ווי שותפות, אינטערציזיעס, דאַראָוויזנעס, האַנדעלס און פּריוואַטע קאָרעספּאָנדענץ, איבערשרייבונגען אויף מאַשין, איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען. אַלעס שנעל, רעעל און ביליג.

איך נעהם אויך אָן פּראָטעסטירטע וועקסלען איינצוקאַסירען.

בעמערקונג: אַ ספּעציעלע אַבטיילונג פאַר בוכפיהרונג.

מיט אַכטונג: יוסף אלפּוים נאַוואָמ. 26 טעל. 56-43.

אַ וואוינונג

פון 1 שטוב מיט אַ קוך

מיט בעקוועמליכקייטען אין דער געגענד פון פּאָמאָרסקא ביז נאַרוטאָוויטשאַ ווערט געזוכט צו מיטען. אָפּערטען אונטער „ה. וו." אָפּצוגעבען אין אדמיניסטראַציע.

Dr. med. Ludwik Rapeport

P. Narutowicza 25 (דזשעלנאַ) Tel. 44-10

ספּעציאַליסט פאַר נירען-, בלאָז- און האַרן-קראַנקהייטען

נעמט אָן פון 1—2 און פון 4—7 אָווענד.

נאָך קורצע און שווערע ליידען איז געשטאָרבען אין עלטער פון 82 יאָהר אונזער הייסגעליבטע מוטער גרויס-מוטער, אור-גרויס-מוטער, שוויגערמוטער און שוועסטער

נ"ע זיסע נאַכע קאָלושינער

אשת ר' משה דוד ז"ל

(געב. וואַסערמאַן).

די לויה קומט פאָר היינט, מאָנטאָג, דעם 24. ד. ח. 1 אַ זייגער נאָכמ. פון טרויער-הויז, זשעלאַנאַ 48, וועגען וואָס עס טיילט מיט די איז טיפען טרויער פערבליבענע פאַמיליע.

DZIŚ w PONIEDZIAŁEK dn. 24 stycznia 1927 r. o godz. 8,30 wiecz. odbędzie się w lokalu klubu towarzyskiego przy Stow. Kupców miasta Łodzi ul. Piotrkowska 73.

I WIECZÓR DYSKUSYJNY

Referat p. t.

„Polityka handl. r. 1926 i przewidywania na I-szy kwart. r. 1927"

wygłosi wice-prezes stowarz. p. Juljusz Lewstein

Po referacie dyskusja. Po referacie dyskusja.

Wstęp wolny dla członków i wprowadzonych gości.

דעם סעקרעטאַר פון דער יודישער קהלה אין לאָדז, ה' פּנחס נאַדעל,

צוליב דעם טויט פון זיין פאָטער

נ"ע הערמאַן נאַדעל

דריקט אויס איהר טיפען ביילייד

די לאָדזשער יודישע קהלה-פערוואַלטונג.

דער יוד. רעסטאָראַטאָרען און ביער-האַלע-בעזיצער-פעראיין

בעט אַלע זיינע מיטגלידער אָהן אויסנאַהם צו קומען מאָרגען דינסטאָג, דעם 25/I פּינקטליך 5 אַ זייגער נאָכמ. אין פעראיינס-לאָקאַל פּאָמאָרסקאַ 10 און מיטברענגען די פּאַטענטען פון 1925-26-27 יאָהר אין איייגענע אינטערעסע.

די פערוואַלטונג.

עס קלינגט שוין איבער גאַנץ לאָדז,

אַז אַלער אַרט ביטעס, פּאָדאַניעס, רעקורסען, אַפּעלאַציעס און אַלע געריכטס-פינאַנס-אדמיניסטראַטיווע און קאָמונאַלע אינסטיטוציעס ווערען אָמבעסטען, אַמביליגסטען און אַמשנעלסטען ערלעדיגט אין ביוראָ

„פּאָלאָניאַ" אַלעיאַ 1 מאַי 7.

וויכטיגע בעמערקונג: טעגליך פון 5 ביז 7 ווערען ערטיילט עצות אין אָנגעלעגענהייטען אין אַלע שטייער-אַנגעלעגענהייטען דורך ה' לעאָן שווייצער.

— איבערזעצונגען: האַנדעלס- און פּריוואַט-קאָרעספּאָנדענץ, קאָנטראַקטען. — פּראָטעסטירטע וועקסלען ווערען אָנגענומען אויפצומאַנען מיט אייגענע קאָסטען.

Dr. med S. Najmark

ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט, האָר- און ווענערישע-קראַנקהייטען בעהאַנדלונג מיט רענטגען-שטראַהלען.

Moniuszki 5, (פּאַסאַזש-מייער)

נעמט אָן פון 11 ביז 1 און פון 7—8, פרויען פון 3 ביז 4 נאָכמיטאָג.

Dr. Różaner

ספּעציאַליסט פאַר הויט-ווענערישע קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע.

היילונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען און דיאַטערמיע

דזשעלנאַ 9. טעל. 28-93,

פון 8—10, 5—8. פרויען 3—4.

Dr. med. Braun

ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט-און ווענערישע קראַנקהייטען און מענער שוואַכע.

בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-ליכט (האַר-אויספאַל)

23 פּאָלודניאָוואַ 23

טעל. 40-26

נעהמט אָן פון 9—11 און פון 5—8 אָווענד.

מאָרדען, רויבערייען, אונטערצינדונגען

אין די אייראָפּעאישע קוואַרטאַלען אין כינע.

הינדענבורג זאָל זיך אָבגעבען אין דימיסיע.

שחיטות אויף אייראָפּעער אין כינא.

צוזונטעווטער כינעזישער המון, מאָרדעט רויבט און צינדט אונטער די הייזער פון ענגלענדער.

לאָנדאָן, 23 יאַנואַר (א. ו) פון שאַנכאַי מעלדעט מען, אַז דאָרט איז געקומען צו בלוטיגע צוזאַמענשטויסען צווישען כינעזישען המון און דער פּאָליציי. דער 5 טויזענד קעפּיגער המון האָט אַטאַ־קירט די פּאָליציי, וועלכע האָט זיך געשיצט מיט גומי־שטעקענס און מיט וואַ־סער־קוילקעס פון די פייער־לעשער. עטלי־כע צענדליג פּאָליציאַנטען זיינען שווער פאַרוואונדעט.

די ענגלישע רעגירונג האָט ביי־עט אַ־ויסצושיקען גרעסערע אָבטיילונגען צו הילף דער פּאָליציי.

ווינען, 23 יאַנואַר (ספּ.) פון לאַנדאָן איז אָנגעקומען אַ ידיעה, אַז דער כינעזי־שער המון האָט זיך אַריינגעריסען אין די אייראָפּעאישע קוואַרטאַלען פון טעמט אַלע גרעסערע כינעזישע צענטרען, די בע־וואָפענטע באַנדעס האָבען זיך אַ־ריינגע־ריסען אין די פּריוואַטע הייזער, וואָס זיי־נען בעוואוינט פון ענגלענדער. הונדער־טער טויטע און פאַרוואונדעטע זיינען גע־פאַלען פון די כינעזישע קוילען. אין טייל ע־מער זיינען דאַ מעהרערע הונדערטער־קרבנות. אין דער שטאָט שאַנכאַי פון פּי־צי־טשאַען האָבען בעוואָפענטע כינעזישע סטודענ־טען אַנטוואָפענט דעם ענגלישען גאַרני־זאָן אויסשעלטענדיג די וועלכער און אָפּ־צירען. אין שאַנכאַי איז דער ענגלישער גאַ־ניזאָן, נאָר אַ לענגערן קאַמף אַרויס־געשטויסען געוואָרען פון שטאָט, אַנפער־לאָזענדיג אַ גרויסע צאָהל טויטע און פאַרוואונדעטע. די ענגלישע גאַרניזאָנען זיינען כמעט פון אומעטום אַרויסגע־טריבען געוואָרען. די כינעזער האָבען גלייכצייטיג בעשאָסען די ענגלישע האַנ־דעלס־ און קריגס־שיפען, וואָס געפינען זיך אין די כינעזישע פּאָרטען, כמעט אַלע עקספּאָרטעס אַנטלויפען פון די כי־נעזישע בראָטעס.

אַלע ענגלישע עקספּאָרטערס, וואָס האָ־בען געוואָלט אַנטשוויכען אין די כינעזישע וואַסערן, זיינען פאַרהאַלטען געוואָרען אין פּאָרט סאַיד. היינט קומט אָן קיין לאָנדאָן אַ גרויסע צאָהל פאַרצווייפעלטע ענגלישע משפּחות פון כינע. די לעצטע ידיעות האָבען אין לאָנדאָן אַרויסגערופען אַ פּאַ־ניק. עס איז געשאַפען געוואָרען אַ פּאַ־לאַמענטאַרישע קאָמיסיע צו בעקעמפען דעם כינעזישען אויפשטאַנד.

לאָנדאָן, 23 יאַנואַר (פּאַט) 2 באַ־טאַליאָנען מיליטער פון צפון־ענגלאַנד האָבען בעקומען אַ בעפעהל צו זיין גרייט אָבצומאַרשירען קיין כינע.

לאָנדאָן, 23 יאַנואַר (פּאַט) אויס־גינג שטאַנדאַרד מעלדעט, אַז פּרעמיער זינגען איז שאַנכאַי פאָרגעקומען אונרו־הען און אַז עס איז דאָרט אויסגעבראָ־כען אַ פּראָטעסט־שטרייק. עס איז געקו־מען צו צוזאַמענשטויסען צווישען כינע־זישען המון און דער פּאָליציי.

שאַנכאַי, 23 יאַנואַר (פּאַט) די כי־נעזישע אַרבייטער האָבען אונטערגעצינ־דען 50 מחו־ה־לאַגער־ס פון דער פירמע האַנג־פּאָנג. די רעגירונגס־אָרגאַנען זיינען אין דער מיינונג, אַז דאָס איז דער ערשטער אַרויסטריט פון די אַרבייטער, וועל־כע וועט דינען אַלס סיגנאַל צו ערנסטערע אונרוהען.

ניו־יאָרק, 23 יאַנואַר (ספּ.) אויף די כינעזישע וואַסער־ן געפינען זיך אַצינד 26 אַמעריקאַנישע קריגס־שיפען און די גאָוערנמענט מעג וועדען אַרויסגעשיקט נייע 17 קריגס־שיפען. גלייכצייטיג זיינען אויך געמאַכט געוואָרען פאָרבערייטונגען אַרויסצושיקען וויכטיגע מיליטער־אָבטיילונגען.

הינדענבורג זאָל זיך אָבגעבען אין דימיסיע.

בערלין, 23. יאַנואַר (א. ו.) אין צוזאַמענהאַנג מיט הינדענבורגס בריף צום קאַנצלער מאַרקס וועגען שאַפען אַ צענטער־רעכטע רעגירונג, האָבען זיך דאָ פאַרשפּרייט קלאַנגען, אַז הינדענבורג זאָל זיך אָבגעבען אין דימיסיע.

רומענישער גענעראַל־שטאַב שטיצט די פּאָגראָם־אַקציע אין רומעניע.

ווינען, 23. יאַנואַר (ספּ. צום „ל. ט.“) נעכטען זיינען אין אַלע רומענישע צענטרען פונאַנדערגעוואָרפען געוואָרען טויזענדער עקזעמפּלאַרען פון אַ כוליגאַנישער בראָשור, וואָס דער בעקאַנטער צורר היהודים קוזא האָט אַרויסגעגעבען. דער יודען־פרעסער רופט אין דער דאָזיגער בראָשור די קריסטליכע וועלט אָבצורעכנען זיך מיט די יודען און זיי איינמאָל פאַר אַלע מאָל ענדגילטיג אויסצוראָטען. די פּאָגראָם־בראָשור איז געדרוקט געוואָרען אין דער דרוקעריי פון רומענישען גענעראַל־שטאַב.

קולידזש וויל נישט קיין אַרביטראַזש־קאָמיסיע צו ערלעדיגען דעם קאָנפליקט מיט מעקסיקאָ.

לאָנדאָן, 23. יאַנואַר (א.ו.) פון וואַשינגטאָן מעלדעט מען, אַז דער פּרעזידענט קולידזש האָט בעשלאָסען אָבצוואַרפען דעם פאָרשלאַג וועגען ערלעדיגען דעם קאָנפליקט מיט מעקסיקאָ דורך אַן אַרביטראַזש־קאָמיסיע. דער מעקסיקאַנישער פּרעזידענט האָט ערקלערט, אַז מעקסיקאָ איז גרייט איינצוגעהן אויף אייניגע הנחות פאַר די פאַראייניגטע שטאַטען.

אַ נייע ליבעראַלע פּאַרטיי אין ענגלאַנד.

לאָנדאָן, 23. יאַנואַר (א. ו.) די שפּאַלטונג אין דער ליבעראַלער פּאַרטיי איז שוין איצט אַ געשעהענער פאַקט. אַ גרופּע בעוואוסטע ליבעראַלען מיט לאָרד גריי בראָש, זיינען אַרויסגעטרעטען פון דער פּאַרטיי און געגרינדעט אַ בעזונדערן „ליבעראַלען ראַט“.

דר. מאַרקס שאַפט אַ רעכטע רעגירונג אין דייטשלאַנד.

בערלין, 23. יאַנואַר (פּאַט) מאָרגען מיטאָג וועלען זיך ערשט אָנהויבען די אונטערהאַנדלונגען פון קאַנצלער מאַרקס מיט די רעכטע פראַקציעס, וועלכע אָרייננעהען אין דער נייער צענטער־רעכטע רעגירונג. מען רעכנט, אַז אויף דער נייער וואָך, וועט שוין מאַרקס קענען אַרויסטרעטען מיט זיין רעגירונגס־פּראָגראַם פאַר'ן רייכסטאָג.

פּראָקוראַטאָר גאַריבאַלדי וויל פאָהרען קיין אַמעריקאַ.

פּאַריז, 23. יאַנואַר (פּאַט) גאַריבאַלדי האָט זיך געווענדעט צו דער פּראָ־וויזאָרישער מאַכט מיט אַ ביטע, אַז מען זאָל איהם צושטעלען צו אייגען פון די פּראָנצויזישע פּאַרטען, פון וואַנען ער וויל אָבפאָהרען קיין אַמעריקאַ צו זיין ברודער.

צי איז געפּלאַנט געוואָרען אַן אַטענטאַט אויף טשיטשערינען.

בערלין, 23 יאַנואַר (פּאַט) די פּ־אַנצויזישע פּאָליציי לויקענט אָפּ די ידיעות, וואָס האָבען זיך מיט אַ פּאָר טעג צוריק בעוויזען אין די ציימונגען וועגען דעם, אַז די רוסישע ווייסע־גוואַרדיסטען האָבען געפּלאַנט אַן אַטענטאַט אויף'ן רוסישען אויסערן־מיניסטער טשיטשערין. די פּאָליציי שטעלט נאָר פעסט, אַז אין דער לעצטער וואָך האָט מען מורא געהאַט פאַר אַן אַטענטאַט, אָבער קיין קאָנקרעטע בעווייזען האָט די פּאָליציי נישט אין איהר בעזיץ.

פּאַשיסטיש. פּראָקוראַטאָר רעדט צו צו אַן אַטענטאַט אויף מוסאָליני'ן.

ניצעאַ, 23 יאַנואַר (פּאַט) די היגע פּאָליציי האָט דאָ אַרעסטירט אַ געוויסען איטאַליענישען זשורנאַליסט, וועלכער האָט צוגערעדט זיין חבר, אַן אַנטי־פּאַ־שיסט, אויסצופיהרען אַן אַטענטאַט אויף מוסאָליני'ן. דער זשורנאַליסט האָט זיך אין דער פּאָליציי מודה געווען, אַז ער האָט געשפּילט די ראָל פון אַן אַגענט פּראָוואָקאַטאָר.

מיר וועלען עסען ברויט מיט קלייען.

וואַרשאַ, 23 יאַנואַר (מעלעפּאָניש) אויף דער מאָ־נטעגדיגער זיצונג פון עקאָ־נאָמישען קאָמיטעט ביים מיניסטער־ראַט וועט בעטראַכט ווערען דער פּראָ־יעקט פון אַ פאַראָרדנונג צו בעשטימען דאָס אויסמאַהלען פון מעהל אויף 70 פּראָצענט. אין צוזאַמענהאַנג דערמיט האָט דאָס אינדוסטריע־מיניסטעריום זיך גע־הייסען מאַכען אַ פּרובע מיט געבעקס פון 70־פּראָצענטיגען מעהל. דאָס אויסגעבאַ־קענע ברויט וועט צוגעשיקט ווערען צום סעקרעטאַריאַט פון עקאָנאָמישען קאָמי־טעט ביים מיניסטעריום, פרי עס זאָל קאָנען אַנאַליזירט ווער־ען אויף דער זיצונג, בעת עס וועט בעהאַנדעלט ווע־רען דער ענין.

הויז־בעזיצער פּראָטעסטירען געגען פּראָיעקט פון נייעם דירות־געזעץ.

(?) נעכטען נאָכמיטאָג איז פאָרגעקו־מען אַ גרויסער מיטינג פון הויז־בעזיצער פעראיין פון פּיאָטרקאָווסקא 21. דער מיטינג איז געווען בעזוכט פון אַן ערך 600 מאַן.

ה' פרידריך האָט רעפערירט וועגען פּראָ־יעקט פון אינערן־מיניסטעריום מכח דער דירות־ליגוואַ. דער רעדנער האָט אונטער־געשטראָכען, אַז דער דאָזיגער פּראָיעקט האָט נישט געטראָפען אין די בעלטנגען פּונ־קט, מחמת מיט דירות שפּעקולירען נישט ווירטשאַפטלעך, נאָר על פי רוב לאָקאַטאָרען, וויל ביז איצט איז נאָך נישט געווען קיין פאַל, אַז אַ לאָקאַטאָר זאָל אָוועקגעבען אַ דירה אָהן אָבטרעט־געלד.

דער פאָרזיצער ה' ראַזענאָווסקי האָט אין זיינער אַ רעדע אָנגעוויזען (אין צו־זאַמענהאַנג מיט דער פראַגע פון אָבשטע־לען די אויטאָמאַטישע העכערונג פון דירה־געלד, אַז שטייערן וועלען היינט נעמען פון די הויז־בעזיצער אין זיין הויך, גלייך דאָס דירה־געלד וואַלט, אין פאַרהעלטניש צום פאַר־מלחמה'דיגען דירה־געלד דער־גרייכט פולע 100 פּראָ־צענט, בעת פאַקטיש דער־גרייכט עס קוים ביי 43 פּראָצענט.

ה' גראָבאָווסקי האָט אינפאָרמירט די פאַרזאַמלונג, אַז פון אָנהויב 1927 איז פאַרפליכטענד אַ שטעמפּעל־אָבצאָהל פאַר דירה־געלד פון 50 זל. און ווייטער. בעפרייט פון שטעמפּעל־אָבצאָהל זיינען סומעס ביז 50 זל. און ווייטער. פון האַנ־טיר־אָמטען דאַרף אָבגעצאָהלט ווער־ען 1 פּראָצענט פון גאַנצער דירה־געלד, די דאָזי־גע קאָסטען צאָהלט דער הויז־ווירט. קווי־טונגען פון קאָנט־אָמטען אונטערליגען נישט קיין שטעמפּעל־אָבצאָהל.

אין דער אָנגענומענער רעזאָלוציע פּראָטעסטירען די הויז־בעזיצער געגען דער אונגערעכטער בעגרענצונג פון שטאַ־טישע אונבעוועגליכע גיטער.

די נעכטיגע קהלה־זיצונג נישט צושטאַנד־געקומען.

(נ) די אויף נעכטען בעשטימטע זי־צונג פון דער קהלה־פאַרוואַלטונג איז נישט פאָרגעקומען צוליב דעם, וואָס עס זיינען זיך צונויפגעקומען אַ פּאָר פּרנסים און עס איז נישט געווען קיין קוואָרום. דאָס ערקלערט מען דערמיט, וואָס עטליכע ראַטסהערן זיינען אַרויסגעפאָהרען פון לאָדז.

די זיצונג זאָל נאָך פאָרקומען אין דער לויפענדער וואָך, מחמת עס זיינען פאַראַן צו ערלעדיגען אַ ריי וויכטיגע אָנגעלעגענהייטען. עס איז נאָר אַ פראַגע, צי דאָס מאָל וועט זיין אַ קוואָרום...

מאַסקען־באַל

פון דער יודישער פּרעסע

דעם 29 יאַנואַר אין „אימפּעריאַל“.

פּראָגראַם:

דער פּרעסע־באַל וועט געעפענט ווערען מיט

אַ פּרעסע־הימן

טעקסט—דיכטער משה בראָדערזאָהן,
מוזיק — קאָמפּאָזיטאָר העניך קאָהן.

אין קאָבאַרעט־זאַל:

1) באַלעט

איינשטודירט פון באַלעט־מייסטער
פון דייטשען טעאַטער ה' נאָסטעל בערגער.

2) פּורים־שפּיל

(אויסגעפיהרט פון דער לאָדזער יודישער
דראַמאַטישער סטודיע, מוזיק: ה. קאָהן).

3) דער גרעסטער ראַדיאָ־אָפּנעמער פון דער וועלט

די טובע פון דעם ראַדיאָ־אַפּאַראַט האָלט 5 מעטער די ברייט.

ס'וועלען געהערט ווערען לינקע רעדעס פון: סען. ד"ר ברוידע, דעפּ. ד"ר ראָזענבלאַט, דעפּ. לייבעל מינצבערג, רעד. אוגער, רעד. ע. האַמבורסקי, רעד. ישראל קאָהאַן, רעד. לאַזאַר פוקס, דעפּ. קירשבראָון, טאַנאַרט, בערנאַרד שאָו, ראָלאַן, באַרביס, האַרש דוד נאָמבערג, שלום אַש, ה' לעוו האַלענדערסקי, ה' ישראל ליכטענשטיין, ה' פּראַים לאָזער, ה' מולע, ראַטמאַן ר' יחיאל יצחק בערמאַן, ב. א. גליקסמאַן און אַנד. לאָדזער גדולים.

געזאַנג־נומערן: פון ד"ר פּריבולסקי, גרשון סיראָטאַ, יאָסעלע ראָזענבלאַט, וויקטאָר כענקין, דועט פון אַלא ליליט מיט ר' יאָסעלע כענטשינער.

אין גרויסען זאַל—קאַרוזעל

ביי דער קאַטערינקע דרעהט אַ בעקאַנטער אָנפיהרער פון דער „אגודה“.

א חהונה־בויר, א גט־ביידל,

א נייצעלט פון א וואַהרזאָגערין,

א נ'אַמת'ע פאָטאָגראַפישע אַנשטאַלט.

פערשידענע קיאָסקען, הערליכע דעקאָראַציעס.

טעמפּעל פון דער יוד. פּרעסע

קאַריקאַטורען פון כלל־טוער, זשורנאַליסטען, קהלה־פּערזאָנגער, דעפּוטאַטען, סענאַטאָרען, געמעלט פון די בעסטע יודישע קינסטלער.

בילעטען ווערט פון היינט אָן פאַרקויפט אין „לאָדזער טאָגעבלאַט“ פון 6—9 אָוו. און אין „נייעם פאָלקסבלאַט“ פון 11 ביז 2 מיטאָג.

רייכער בופעט. 2 אָרקעסטערן.

לאָדז גרייט זיך צו אַ גרויסער וואַהל־קאַמפּאַניע צום נייעם שטאָט־ראַט.

(וו) אַ גרויסען רושם האָט אין די לאָדזער פּאָליטישע קרייזען אַרויסגערו־פען די ידיעה וועגען דעם נאָהענטען דאַ־טע פון ביים דעם אויסטאָג פאַר די זעלבסטפאַרוואַלטונגען. דאָס וועט פּיה־רען דערצו, אַז די נייע וואַהלען צום קאָ־מענדיגען שטאָט־ראַט זאָלען פאָרקומען זומער פון לויפענדען יאָהר.

אין שייכות דערמיט דערוויסען מיר זיך, אַז די היגע פּאָליטישע אָרגאַניזאַ־ציעס נעמען שוין אונטער שריט בכדי פאַרצובערייטען אַ גרויסע וואַהל־קאַמפּאַ־ניע. אויב דער זעלבסט־פאַרוואַלטונגס־אויסטאָג וועט דורכ'ן סיים אָנגענומען ווערען אין משך פון פעברואַר, איז גאַנץ גיך אין לאָדז צו ערוואַרטען גרויסע פאַר וואַהל־מיטינגען.

פּ. פּ. ס. און נ. ד. ווילען ענטיודישען דאָס פּרעזידיום פון שטאָט־ראַט.

די קאַנדידאַטור פון ד״ר ראָזענבלאַט אַלס וויצע־פּרעזעס בעדראָהט.

(!) אויף דער מיטוואָכ'דיגער זיצונג פון שטאָט־ראַט וועלען פאָרקומען די וואַהלען צום שטאָט־פּרעזידיום אויפ'ן יאָהר 1927. אין צוזאַמענהאַנג דערמיט ווערען געפיהרט אונטערהאַנדלונגען וועגען די קאַנדידאַטען אויף וויצע־פּרעזעסען. עס איז פאַרגעקומען, אַז אויף דער איבערגעדרערמאָנטער זיצונג וועט פאַרקו־מען אַ הייסער קאַמף צווישען די פּ־פּ־ס־ציעס. צוליב דעם, וואָס פּפּ"ס שטעלט אַרויס איהרע אַן אייגענע קאַנדידאַטור אַלס אַ וויצע־פּרעזעס ווערט די קאַנדידאַ־טור פון ד"ר ראָזענבלאַט בעדראָהט. אָוי אַז עס קאָן גאַנץ מעגליך זיין, דאָס צוליב די הינטער־קוליס־מאַכערייען פון די פּוילישע פראַקציעס, וועט די יודישע בעפעלקערונג נישט זיין פאַרטרעטען אין פּרעזידיום פון שטאָט־ראַט.

זעלבסט־מאָרד פון אַ יודיש מיידעל אין גלאָוונאַ.

די זעלבסטמערדערין איז איז אַ נערוועזן צושטאַנד געבראַכט געוואָרען קיין לאָדז.

(ג) דאָס האַלב־פאַרשלאָפענע שטעט־על גלאָוונאַ, וואָס ליגט נישט ווייט פון אונזער לאָדז, איז נעכטען נאָכמיטאָג אויפגעציטערט געוואָרען פון אַ שרעקלי־כען פאַל, וואָס האָט פּאַסירט מיט דעם אָרמען יודישען פרייליין קופּערוואַסער.

די 21־יעהריגע קופּערוואַסער איז אַ לענגערע צייט אַרומגעגאַנגען אַ מעלאַנ־כאָלישע און בעמיהט זיך אָפּצוזונדערן פון אַלעמען. מענשען האָבען שפּעטער־היים נערעדט, אַז דאָס מיידעל האָט גע־פיהרט אַ ליבע מיט אַ יונגענמאַן, וועל־כער האָט זי לסוף פערלאָזט, דאָס האָט עוהר שווער געווירקט אויף דעם פרייליין און זי האָט אָנגעהויבען אַרומגעהן אַ פאַרשלאָגענע.

נעכטען נאָכמיטאָג, ווען קיינער פון די שטובענע איז אין דער היים נישט געווען האָט דאָס פרל. זיך פאַרשלאָסען און אויסגעטרונקען אַ פּאָרציע סם. קאָרטשע־דיג זיך אין ווייטאָגען, האָט קופּערוואַ־סער זיך אַראָבגעלאָזט אויף דער ערד און אָנגעהויבען קרעכצען. צום גליק זיי־נען גראָד אָנגעקומען היימישע מענשען, וועלכע האָבען אויפגעהויבען די מיר און געפונען די זעלבסטמערדערין אין אַ נסיונה־צושטאַנד.

די אָרטיגע מעדיצינישע הילף האָט אָבער נישט געהאַט די געהעריגע פּעולה. אַ קרוב פון דער זעלבסטמערדערין האָט זי אַראָבגעפיהרט צו דער באַהן און מיט'ן אָוונט־צוג געבראַכט קיין לאָדז, וואו זי איז אַריינגעפיהרט געוואָרען אין דער פּאָגאָטאָוויע. דאָרט האָט מען ביי דער זעלבסטמערדערין אויסגעפּלומפּט דעם גיפט און זי אָבגעפיהרט אין שפּיטאָל.

דער פּראַקטישער שריט פון פרייליין קופּערוואַסער האָט אין גלאָוונאַ אַ־ויפגע־רופען אַ דערשיטערנדען איינדרוק. דאָס איז דער ערשטער פאַל פון זעלבסט־מאָרד אין דעם שטעטעל גלאָוונאַ.

דירה־געלד אין ניי־געבויטע הייזער מוז אויך האָבען אַ גרעניץ.

(א) לעצטענס זיינען צו דער אַ־מיגער אַרמיניסטראַטיווער מאַכט אָנגעקומען אַ גאַנצע ריי אָנקלאַגעס געגען דעם צו־הויכען דירה־געלד אין די ניי־געבויטע היי־זער, וואָס פאַלט נישט אונטער אונטער־מיעטער־שוץ־געזעץ. עס איז פעסט־געשטעלט געוואָרען, אַז די ווירטים־לייט פון די דאָזיגע הייזער נעמען מעהר דירה־געלד, ווי עס האָט אויסגעמאַכט פאַר דער מלחמה. דאָס נעמען אויך הויכע דירה־געלד וועט אונבעדינגט געשלאָגען ווערען אַלס ליכווע און די הויז־בעזיצער וועלען איבערגעגעבען ווערען אין געריכט פאַר נעמען ליכווע פּרייזען.

לאָדזשער טאָגעבלאַט

דער רעדאַקטאָר נעהמט-אָן פון 6 ביז 7 אין אָוונט.

נישט בעשטעלטע מאַנוסקריפּטען ווערען נישט צוריקגעשיקט.

אַדרעס: „Lodzer Tageblat“, Łódź, Piotrkowska 16, Skrz. poczt. 16

טעלעפאָנען: פון רעדאַקציע 57. אַדמיניסטראַציע 47.

אונזער ווירטשאַפטס-באַראָמעטער.

דער האַנדעלס-בילאַנס פאַר'ן לעצטען חודש איז אַקטיוו. דער אַרויספיהר פון יהלען איז קלענער, אָבער דערפאַר איז געוואַקסען דער אַרויספיהר פון האָלץ ן טעקסטיל-סחורות. מיר האָבען אָנגעהויבען דאָס נייע קאַלענדאַר-יאָהר מיט אַ זאַ- ס פון וואַלוטע אין באַנק פּאָלסקי, אָבער מיט אַ גרויסען תבואה-דעפיציט.

דער אָפיציעלער סטאַטיסטיקער, ספּעציעל פאַר תבואה, ה. שטורם דע שטרעם, ט פון אויגוסט אָן אָנגעוויזען, אַז מיר האָבען אַ גרויסע תבואה-זאַפּאַסען, אַ גערעטעניש אין לאַנד.

די רעגירונג האָט זיך געשטיצט אין איהר קאַלקולאַציע אויף דער בערעכטיגונג פון ה. שטורם דע שטרעם און ווען מיר האָבען אין עטליכע אַרטיקלען געזאָגט ר רעגירונג, אַז אונזערע תבואה-זאַפּאַסען זענען קליין, אַז היי-יאָהר האָבען מיר אומגערעטעניש אין תבואה, האָט די רעגירונג אונז נישט געהערט.

היינט מוז ה. שטורם דע שטרעם מודה זיין, אַז מיר האָבען היי-יאָהר מיט 28 פּראָצ. ווייניגער קאָרן, ווי אין יאָהר 1925. ווייץ האָבען מיר קיינמאָל נישט נוג. און ווען מען בעריקזיכטיגט, אַז מיר האָבען זינט דעם חודש אויגוסט עקספּאָרטירט 144 טויזענד מעטער-צענטנער ווייץ, קאָרן איבער 763 טויזענד מעטער-צענטנער, וועט יעדער פערשטעהן, אַז אונזער תבואה-דעפיציט איז גרויס.

די לעצטע פעראָרדנונג פון דער רעגירונג צו נעמען 15 זל. אַרויספיהר-צאָל ן אַ מעטער תבואה וועט נאָר פיהרען דערצו, אַז מיר וועלען נישט מעהר נען עקספּאָרטירען קיין תבואה, אָבער מיר וועלען מוזען אַריינברענגען תבואה ין פּוילען, ספּעציעל קאָרן און ווייץ. מיר טון דאָס שוין היינט, הגם דער פּויער לטיגט זיך נאָך נישט צו קויפען קאָרן. ווען אָבער דער פּויער אין פריהלינג אָנ-הויבען קויפען קאָרן, וועלען מיר זיין געצוואונגען נישט ווי היינט צו קויפען אין וסלאַנד קאָרן פאַר'ן בעדאַרף פון דער שטאָטישער בעפעלקערונג, נאָר אויך כדי שפּייזען די דאָרפישע בעפעלקערונג און מען קאָן היינט נישט וויסען, ווי גרויס ר בעדאַרף פון דער דאָרפישער בעפעלקערונג וועט זיין.

ווייל די אָפיציעלע סטאַטיסטיק האָט זיך אַרויסגעשטעלט אַלס פאַלש, איז ווער צו זאָגען, ווי גרויס עס איז דער תבואה-דעפיציט און וויפיל מיר וועלען זען אימפּאָרטירען קאָרן קיין פּוילען. די רעגירונג וואָלט געקאָנט היינט, ווען משל קוקורודזע איז זעהר ביליג אין רומעניען, איינקויפען עס אין רומעניען און י אַרום האָבען גרויסע זאַפּאַסען פאַר דער אָרימער בעפעלקערונג. איך האָב בער מורא, אַז זי האָט ווייניג פערשטענדניש פאַר ווירטשאַפטליכע ענינים און זי ט זיך לאָזען שוימען.

דער תבואה-דעפיציט אין פּוילען איז נישט בלויז אַ געפאַהר פאַר אונזערע ליינע דעוויזען-זאַפּאַסען. דאָס מוז פיהרען דערצו, אַז די פּרייזען פון תבואה ביי ז וועלען זיך אויסגלייכען מיט די וועלט-פּרייזען און דאָס מוז ברענגען צו אַ גרויסער טייערונג פון ברויט אין פּוילען.

מען טאָר נישט פערגעסען, אַז ביז היינט איז ביי אונז קאָרן אַ סך ביליגער, ביי אונזערע שכנים. אין בערלין, למשל, קאָסט קאָרן מיט אַ גאַנצען דאָלאַר רער אַ מעטער-צענטנער, אין פּראַג נאָך טייערער. זאָלען מיר זיין געצוואונגען אימפּאָרטירען קאָרן, וועלען מיר אין אויסלאַנד צאָהלען טייערע פּרייזען, וועלען פאַר אונזערע אייגענעם קאָרן אויך מוזען צאָהלען העכערע פּרייזען.

אַזוי שטעהען מיר היינט, אַ דאַנק דער קורצזיכטיגער פּאָליטיק פון דער רעגירונג, פאַר אַ גרויסער שטייגערונג פון תבואה-פּרייזען און דאָס וועט זיך מוזען רופען אויף אונזער גאַנצער ווירטשאַפטס-פּאָליטיק.

די רעגירונג בעגעהט אַ גרויסען פעהלער, ווען זי רעדט זיך איין, אַז די מקיים פון דער בעפעלקערונג וועט צווינגען די ברייטע מאַסען זיך צו בעגרענ-ן אין געברויך פון ברויט. ווען די בעפעלקערונג זאָל אַפילו זיך נאָר שטאַרק בע-נצען, וועלען מיר מוזען אימפּאָרטירען אַ'ערך פון 8 טויזענד וואַגאָן תבואה. ב מען זאָל רעכנען נאָר 500 דאָלאַר פאַר אַ וואַגאָן תבואה, מאַכט דאָס אויס אַ ם פון אַ פיר מיליאָן דאָלאַר.

אין אַנדערע מלוכות וואָלט אַזאַ סומע נישט געשפּילט קיין גרויסע ראָל. ער ביי אינז, וואו דער צאָהלונגס-בילאַנס איז אָבהענגיג פון דעם האַנדעלס-לאַנס, שפּילט אַ סכום פון אַ דריי-פיר מיליאָן דאָלאַר אַ גאַר גרויסע ראָל.

מען טאָר נישט פערגעסען, אַז מען זוכט ביי אונז אַ הלואה פון 15 מיליאָן לאַר, כדי צו בעפעסטיגען אונזער וואַלוטע און זי איינמאָל פאַר אַלעמאָל אָבהי- פאַר אַ וואַקעלניש. מען וואָלט ביי אונז בעטראַכט פאַר אַ גרויס גליק, ווען מען אַזאַ הלואה קאָנען בעקומען. קענען מיר דען ביי דעם קליינעם וואַלוטע-זאַפּאַס לייכט אַרויספיהרען פון לאַנד אַ פיר מיליאָן דאָלאַר פאַר תבואה!

די רעגירונג שטעהט פאַר אַ שווערער סיטואַציע, זי מוז שנעל האַנדלען, זי אַלעס אָנווענדען, אַז די וואַלוטע-זאַפּאַסען זאָלען נישט ווערען קלענער, הגם וועלען זיין געצוואונגען צו אימפּאָרטירען תבואה.

די רעגירונג מוז ענדליך איינזעהן, אַז זי טאָר די דעקונג פון דער וואַלוטע בויען נאָר אויף אונזער האַנדעלס-בילאַנס, אַזוי ווי עס געשעהט ביז היינט. מוזען דאָס טון, וואָס עס טון אַלע אַנדערע מלוכות. אין אַלע לענדער טראַכט רעגירונג צו האָבען אַן אַקטיווען צאָהלונגס-בילאַנס, הגם זייער האַנדעלס-בילאַנס פּאַסיוו.

מיר מוזען געהען אויפ'ן וועג, מיט וועלכען עס געהען אַלע אייראָפּעאישע כות, אויב מיר ווילען נישט, אַז דורכ'ן קלענער-ווערען פון די דעוויזען-זאַפּאַסען, קאָנען איינטרעטען דער פּסיכאָלאָגישער מאָמענט, אַז די בעפעלקערונג וועט ויבען קויפען פרעמדע וואַלוטעס.

און נאָך איין אינטערעסאַנטע ערשיינונג זעהען מיר די לעצטע צייט: די אַרבייטסלאָזע וואַקסט פון טאָג צו טאָג און עס איז פאַרהאַן אַ בעגרינדעטע , אַז זי וועט וואַקסען נאָכדעם, ווי דער קויהלען-עקספּאָרט פאַלט און דער איי-ר בעדאַרף פון קויהלען וועט מיט'ן סוף פונ'ם ווינטער קלענער ווערען.

די רעגירונג ווייסט גאַנץ גוט, אַז אין פריהלינג הויבט זיך אָן אַ סטאַגנאַציע דער קויהלען-פּראָדוקציע. ווען מיר זאָלען קאָנען אָנהויבען אַ גרויסע בוי-טע-ט אין לאַנד, וואָלט מען געקאָנט די אַרבייטסלאָזע פערווענדען אויף אַנדערע טען.

ליידער זענען נישטאָ קיין אויסזיכטען אויף בוי-קרעדיטען און אָהן בוי-קרע-ן קאָן מען נישט קלערען, אַז מיר וועלען דאָס יאָהר האָבען אַ בוי-טעטיגקייט.

נעבען אַנדערע געפאַהרען איז דער תבואה-דעפיציט און דאָס וואַקסען פון צאָהל אַרבייטסלאָזע די געפעהרליכסטע ערשיינונג אין דער לעצטער צייט.

נאָך האָט די רעגירונג צייט און די מעגליכקייט נישט צוצולאָזען, אַז דער -דעפיציט און די וואַקסענדע אַרבייטסלאָזיגקייט זאָלען פיהרען צו דערשיטע-פון דער אָנגעהויבענער קאָנסאָלידאַציע. די רעגירונג מוז אָבער שנעל און יש האַנדלען, אויב איהר סוף זאָל נישט זיין ענהליך צום סוף פון גראַבסקי'ן.

סענאַטאָר ד"ר פ. ראַטענשטרייך.

אונבעגרינדעטע אונצופרידענקייט

פון אַדוו. א. האַרטגלאַס, פּרעזידענט פון יודישען „קאָלאָ“.

מען שמועסט גאַנץ בעשטימט, אַז די רעגירונג איז שטאַרק אונצופרידען דער-מיט, וואָס יודען געבען אַרויס צוזאַמען מיט די פערטרעטער פון אַנדערע נאַ-ציאָנאַלע מינדערהייטען אין פּוילען אַ מאָנאַטשריפט „נאַציאָ“ אין דער פּוילי-שער, דייטשער, פראַנצויזישער און ענג-לישער שפּראַך. מען וויל זעהען אין דעם אַ מין נישט לאָיאַלע האַנדלונג, מען טייטלט מיט די פינגער, אַז דאָס איז די „תחית-מתים“ פון דעם וואַהל-בלאָק 16.

איידער מיר וועלען דאַ בעטראַכטען צי די פאָרוואורפען זענען בעגרינדעט, מוזען מיר אָנמערק-שטעלען, אַז — אויב עס האַנדעלט זיך וועגען אַ וואַהל-בלאָק — האָט קיינער פון דער רעגירונג נישט קיין שום מאָראַלישען גרונד צו מאַכען אַ פאָר-וואורף. דער וואַהל-בלאָק איז ענט-שטאַנען, ווי בעקאַנט — אַלס אַ שוץ-מיטעל געגען דער וואַהל-אָרדינאַציע, וועלכע דער פערשטאָרבענער דעפּוטאַט, נלח לוטאָסלאַווסקי, האָט אַזוי קאָנסטרו-אירט, כדי נישט דורכלאָזען יודען אין סיים, און כדי קלענער צו מאַכען די פער-טרעטונג פון אַנדערע מינדערהייטען. פערטיידיגענדיג זיך געגען דער דאָזיגער אַנטי-דעמאָקראַטישער און אַנטי-קאָנ-סטיטוציאָנעלער כונה, האָבען מיר געשאַ-פען אַ וואַהל-בלאָק פון אַלע מינדערהיי-טען, אַזוי גערופענע ליסטע 16, וואָס האָט כמעט אינגאַנצען אַנולירט די חכמה פון די אַנטיסעמיטישע און אַנטי-דעמאָ-קראַטישע מוחות. ווי אַזוי קאָן די רעגי-רונג איצט זיין אונצופרידען מיט דער-נעהנטערונג פון די נאַציאָנאַלע מינדער-הייטען, אויב זי האָט נישט נאָר אונבע-[illegible] ווייטער די עולות פון לוטאָ-סלאַווסקי'ס וואַהל-אָרדינאַציע, נאָר זי לייקענט אויך נישט אָפּ די גאַנץ פעסטע קלאָגען, וואָס קומען פון [illegible] און נאָך-אונפּערמירטע קוועלען, אַז צווישען דער רעגירונג און איינגע רעכטע פּאַרטייען פון סיים ווערען גע-פיהרט פערהאַנדלונגען וועגען ענדערן די וואַהל-אָרדינאַציע און טאַקע אין דעם זין, כדי נאָך קלענער צו מאַכען די שאַנ-סען פון די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען.

עלזאָ — ווייל מען אונז אַטאַקירט — מוזען מיר זיך פערטיידיגען.

אַ חוץ דעם — איז דאָס אויך אַ בעקאַנטע זאַך, אַז איינינגע פערט-ווייזע מענשען פון דער רעגירונג פיהרען אַ בע-שטימטע פּאָליטיק אין דער ריכטונג פון צוקלאַפּען די איינהייט פון יעדער נאַ-ציאָנאַלער מינדערהייט. און צו דעם צוועק העלפען שאַפען נייע [illegible] אָרגאַניזמען — אַזוי ווי דאָס איז געווען ביי די פריהערדיגע וואַהלען מיט דער אוקראַאינישער גרופּע פון אַנקולקאַ, אָדער מיט דער ווייס-רוסישער — פון אַלעקסיוק. אויך גיט מען פערשידענע פּאָלמאַכטען איינינגע מפלומר'שטע רבנים, וואָס זייער אויפגאַבע איז צו שאַפען אַ סוראָגאַט פון דער עפענטליכער מיינונג, אָדער מען סטאַרעט זיך איינצושפּריצען דעם עטער אין דער אָפּגעשטאָרבענער אַסימילאַציע. אויך די קאָנפערענצען פון פּ.פּ.ס. מיט אוקראַאינישע, ווייס-רוסישע, דייטשע און יודישע סאָציאַליסטען (בונד) האָבען אייגענטליך דעם זעלבען צוועק — צו צוקלאַפּען דעם אַלגעמיינעם פראָנט פון די מינדערהייטען, הגם די פּ.פּ.ס. זע-נען כלומר'שט אין דער אָפּאָזיציע.

עלזאָ, אויב עס האַנדעלט זיך וועגען דער דערנעהנטערונג פון די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען פון דעם שטאַנדפּונקט פון די וואַהלען, האָט קיינער נישט קיין רעכט צו אונז צו האָבען טענות. אָבער, אויב זיי ווילען אַבסטראַהירען פון די וואַהלען — זענען מיר אויך אין אָרדנונג. וועגען נישט-לאָיאַליטעט קאָן דאַ קיין רייד נישט זיין. אַלע מיטגלידער פון די דאָזיגע מינדערהייטען זענען פּוילישע בירגער, און פּוילישע בירגער האָבען דאָס רעכט זיך צוזאַמענצושליסען, כדי צו פערטיידיגען זייערע לעגאַלע אינטערעסען מען אויף דעם געזעצליכען וועג: די צייט-שריפט „נאַציאָ“ האָט דעם צוועק צו ווייזען די רעכט פון די מינדערהייטען, וואָס זענען זיי גאַראַנטירט געוואָרען דורך דער קאָנ-סטיטוציע, ווי דורך דעם ווערסאַילער טראַקטאַט, כדי צו ענטוויקלען די פראַגען פון די דאָזיגע רעכט, און אויך כדי עפענטליך פערטיידיגען, אויב די האַ-זונגע רעכט זענען נישט אויסגעפיהרט געוואָרען. אויב אַזוי, מאַ וואָס פאַר אַ מורא האָבען די געגנער פון „נאַציאָ“? וועט מען די דאָזיגע גאַראַנטירטע רעכט אויספיהר-ען — וועט „נאַציאָ“ דאָס פעסטשטעלען. וועט „נאַציאָ“ מאַכען אַ גוטע רעקלאַמע פאַר אונזערע רעגירונגען, דאַן — וועט „נאַציאָ“ זיין לאָיאַל. וועט מען די רעכט אַזוי ווי ביז אַהער, רעס-פּעקטירען נור אויפ'ן פּאַפּיר, וועט „נאַ-ציאָ“ געגען דעם קעמפען, אָבער דאָס מאָל וועט זיין נישט לאָיאַל נישט „נאַ-ציאָ“, נור די, וואָס פיהרען נישט אויס די קאָנסטיטוציע, די פעלקער-בונד-אָבליגאַציעס און די הבטחות.

מען זאָגט: צווישען די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען אין פּוילען זענען אויך פאַרהאַן אַזעלכע, וואָס האָבען סעפּאַראַ-טיסטישע דעות, אַנטי-מלוכה'שע טענ-דענצען, פאַרוואָס די יודען, וואָס זייער אינטערעס בעשטעהט בלי ספק אין אויס-האַלטען פון דער איינהייט פון דער מלוכה, געהען צוזאַמען מיט די דאָזיגע מינדערהייטען?

יאָ, אָבער מען פערגעסט, אַז די צו-זאַמענגרופּירונג אַרום דער צייטשריפט „נאַציאָ“ האָט גאָרנישט צו טון מיט די סעפּעראַטיסטישע טענדענצען און די יו-דען העלפען נישט און שטיצען נישט אויך מער די דאָזיגע טענדענצען. אַלע נאַציאָ-נאַלע מינדערהייטען, צי זיי האָבען יאָ די סעפּעראַטיסטישע טענדענצען, צי ניט, האָבען דאָך געוויסע מינימאַלע פאָרדע-רונגען ד. ה. גראָד די זעלבע פאָרדערונגען, וואָס זענען זיי גאַראַנטירט דורך דער קאָנסטיטוציע און דעם מינדערהייטס-טראַקטאַט. די דאָזיגע פאָרדערונגען זענען אַלגעמיין ביי אַלע מינדערהייטען.

געוויסע אונטערשידען זענען דאָ, אויב זיי שטאַמען פון דעם פערשידענעם כאַ-ראַקטער פון די מינדערהייטען: יודען און דייטשען זענען נישט קיין טעריטאָ-ריאַלע מינדערהייטען, אוקראַאינער, ווייס-רוסען, ליטווינער זענען טעריטאָריאַלע, אָבער די דאָזיגע אונטערשידען מאַכען נישט אויס. וואָרום די אַלע פאָרדערונגען שטיצען זיך אויף דעמזעלבען פּרינציפּ: די רעכט פון אַ נאַציאָנאַלער מינדערהייט אין די גרענעצען פון אַ מלוכה און אין הסכם מיט די קאָנסטיטוציאָנעל-גאַ-ראַנטירטע רעכט. נור צום דערגרייכען די דאָזיגע מינימאַלע רעכט שליסען זיך די מינדערהייטען צוזאַמען און נור אויפ'ן באָדען פון דעם איבערגעדרוקטען פּראָגראַם. זיי שליסען זיך צוזאַמען, ווייל זיי האָבען דעם אַלגעמיינעם ציל און מיט געמיינזאַמע כחות שטעלען זיי פאָר אַ גרעסערע קראַפט און האָפען מעהר שנעל-סען צו פערטיידיגען זייער רעכט.

וואָס איז אָבער נוגע די סעפּעראַטיס-טישע טענדענצען — דאָס איז שוין אַ בעזונדערע זאַך. וואו מיר קעהרען נישט צוזאַמען נור יעדער געהט זיין וועג אַליין, ווייל דאָ זענען אונזערע אינטערעסען פערשידען. „נאַציאָ“ האָט מיט דעם גאָר נישט צו טון.

וועט מען אפשר זאָגען: נישט דער ציל פון אַזאַ מין דער-נעהנטערונג פון די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען איז אונאַנ-נעהמבאַר, נור דער פאַקט גופא. אויב אַזוי — האָט די רעגירונג אַ גאַנץ גוט מיטעל צו מאַכען אַזאַ מין דערנעהנטערונג פאַר נישט נויטווענדיג: מען מוז נאָר אויס-פיהרען די אַלע פערפליכטונגען בנוגע די מינדערהייטען, וואָס זענען אַנגענומען אין דער קאָנסטיטוציע און אין דעם טראַק-טאַט — אָבער מען מוז זיי אויספיהרען ערהליך און אין בעצוג אויף אַלע מינ-דערהייטען, וואָרום כל זמן מען פיהרט זיי אויס קעגען איינע און קעגען אַנדערע נישט — הייסט דאָס, אַז דאָס איז נאָר נישט די פעסטע פּאָליטישע ליניע, און מאָרגען קאָן אַלץ זיך פערענדערען: מען וועט פאַ-וואָריזירען אַנדערע מינדערהייטען און בע'עול'ען אונז. ביי דער פעסטער און ערהליכער אויספיהרונג פון דעם מינדער-הייטס-פּרינציפּ, וואָלט די צוזאַמענשלי-סונג פון די מינדערהייטען זיך זעלבסט אויפגעלעזט אַלס נישט נויטווענדיג.

אָבער יעדענפאַלס דאַרף מען נישט האָבען קיין שום טענות צו יודען. כל זמן מען גיט זיי נאָר הבטחות, אָבער מען מאַכט נישט עפּיס ממשות'דיגעס, מען רעאַליזירט גאָרנישט.

די ווייסרוסישע בעוועגונג און די „הראַמאַדע“

(אַ שמועס מיט'ן בעוואוסטען ווייסרוסישען פּאָליטיקער אַנטאָן לוצקעוויטש).

אַ מיטאַרבייטער פון דער „צייט“ האָט געהאַט אַ שמועס מיט דעם בעקאַנטען ווייסרוסישען טוער און געוו. פּרעמיער פון דער ערשטער ווייסרוסישער רעגי-רונג ה' אַנטאָן לוצקעוויטש, וועלכער האָט מיטגעטיילט אַ גאַנצע ריי וויכטיגע ידיעות וועגען דער ווייסרוסישער בעווע-גונג פאַר דער לעצטער צייט בכלל, און וועגען די לעצטע געשעהענישען בפרט.

— אויף די געביטען, וואָס געהערען צו פּוילען — האָט אָנגעהויבען דעם שמועס ה' לוצקעוויטש — וואוינען ביז 2 אַ האַלב מיליאָן ווייסרוסען, אַ סך מעהר ווי ס'גיט אָן די אָפיציעלע פאָלקס-צעה-לונג פון יאָהר 1921.

פאַר דער לעצטער צייט מערקט זיך צווישען די ווייסרוסען אַ שטאַרקע פּאָלי-טישע און עקאָנאָמישע אויפלעבונג. מיר האָבען אַ גאַנצע רייהע פּאָליטישע ריכטונ-גען: אויפ'ן ערשטען אָרט שטעהט די פּוי-ערים-און אַרבייטער-פּאַרטיי — די „הראַ-מאַדע“; זי פערמאָגט 90 טויזענט מיטגלי-דער און 1,800 הורטקעס. אין סיים איז די ריכטונג פערטרעטען דורך די דעפּו-טאַטען: טאַראַשקעוויטש, ראַק-מיכאַילאָוו-סקי, וואָלאָשין, מיעטלאַ און סאַבאַלעוו-סקי, אַ קלענערען אָרט פערנעמען די ריכטונגען: „סעלאַנסקי סאַיוז“ און די קריסטליך-דעמאָקראַטישע. דער אונטער-שיד אין די ביידע לעצטע ריכטונגען איז נאָר דאָס, וואָס די ערשטע אַרבייט נאָר צווישען פּראַוואָסלאַווע ווייסרוסען, אין דער צייט ווען די לעצטע — צווי-שען די קאַטאָליקען. די פריהערדיגע עסערישע ווייסרוסישע פּאַרטיי האָט זיך לעצטענס ליקווידירט און איז אַריינגע-טרעטען אין דער קאָמוניסטישער פּאַרטיי. ס'עקזיסטירט נאָך אַ פּאָלאָנאָפילישע גרו-פּע, וועלכע שטעהט אין אַן ענגען קאָנ-טאַקט מיט דער פּוילישער מאַכט און ווערט פון איהר אונטערשטיצט. איהר אָנפיהרער איז דער טרויעריג-בערימטער ד"ר פּאַוולוקעוויטש. אַז איהר ווירקונג צווישען די ווייסרוסען איז כמעט אַ גול, האָט אַפילו געמוזט מודה זיין די היגע „סלאָוואָ“. צום סוף דאַרף מען נאָך בע-טאָנען, אַז ס'עקזיסטירט נאָך אַ ווייסרו-סישער נאַציאָנאַלער קאָמיטעט, וועלכער שטעלט פאָר זיך פאָר די רעפּרעזענטאַנץ פון דעם גאַנצען ווייסרוסישען פאָלק. אין דעם קאָמיטעט זענען פערטרעטען אַלע ווייסרוסישע ריכטונגען אויסער ד"ר פּאַוו-ליוקעוויטשעס.

מיר פערמאָגען אויך אַ גאַנצע רייהע עקאָנאָמישע און קולטורעלע אינסטיטו-ציעס. מיר האָבען אויך געהאַט אַ ברייט-פערצווייגטען קאָאָפּעראַטיווען-פערבאַנד, אָבער די כסדר'דיגע רעפּרעסיעס האָבען געבראַכט דערצו, אַז אַ טייל קאָאָפּעראַטי-ווען האָבען זיך געמוזט פערמאַכען און די איבעריגע זענען געצוואונגען געווען, כדי אויפצוהאַלטען זייער עקזיסטענץ, אַריינצוטרעטען אין פּוילישען פערבאַנד פון די קאָאָפּעראַטיווען. אונזער באַנק צעהלט 900 מיטגלידער און האָט צוויי אָפּטיילונגען — אין גלובאָקע און פּינסק. אויפ'ן קולטורעלען געביט פערמאָגען מיר אַ פערלאַג, וואָס גיט אַרויס ביכער, אַ וויסענשאַפטליכע געזעלשאַפט, אַ מוזעע און אַ גאַנצע רייה פאָלקס-הייזער מיט ביב-ליאָטעקען אין ווילנאָ און אויך אין דער פּראָווינץ. ס'ערשיינען ביי אונז אויך 3 ווייסרוסישע צייטונגען, אַ הומאָריסטישער זשורנאַל, ווי אויך אַ פּעריאָדישער אָרגאַן פון דעם ווייסרוסישען סטודענטען-קרייז.

ערגער איז די פראַגע בנוגע דער ביל-דונגס-אַרבייט. בעת דער דייטשער אָקו-פּאַציע האָבען מיר פערמאָגט 200 פאָלקס-שולען; אין די צייטען פון מיטעל-ליטע זענען אין ווילנער קאַנט אַליין געווען 400 שולען; איצט איז קיין איינע אַפּי-לו ניטאָ. אין יאָהר 1925 האָבען מיר געהאַט 25 שולען. גראַבסקי אָבער האָט זיי אַזוי אוטראַקוויזירט, אַז פון ווייסרו-סישען שול-וועזען איז גאָרנישט געבלי-בען. ביי אַזאַ לאַגע געהט אַ העלפט פון די קינדער אין שול-עלטער איינגאַנצען אין שול ניט, אַ טייל פון זיי דרעהט זיך אַרויס ווי זיי קענען. אויף די איבעריגע ווערען אַרויפגעלעגט סיסטעמאַטישע שטראָפען, וואָס דערגעהט ביז 15 גילדען מאָנאַטליך. די קינדער, וואָס געהען יאָ אין די פּוילישע שולען, טוען עס צוליב מורא. פון די 4 פּריוואַטע גימנאַזיעס, וועלכע מיר בעזיצען, האָט קיין איינע אַפילו ניט קיין איינע אַפילו ניט קיין עפענטליכע רעכט. די אַבסאָלווענטען פון די ווייס-רוסישע שולען ווערען ניט אָנ-גענומען אין די פּוילישע אוניווערזיטע-טען. געצוואונגענע צו עמיגראַציע, פאָה-רען זיי אַרויס קיין ראַטען-רוסלאַנד, קיין לעטלאַנד און קיין ליטע. אויף 50 בקשות וועגען אַרויסגעבען קאָנצעסיעס אויף צו עפענען פאָלקס-שולען האָבען מיר גע-קריגען נאָר 6, אָבער קיין איינע פון די צוגעשטעלטע רשימות לעהרער דורכ'ן סענאַטאָר וואָלאָסאָוו איז ניט אָנערקענט געוואָרען דורכן בילדונגס-מיניסטעריום פאַר פּאַסיג. בעקומט זיך אַזאַ לאַגע: אונ-זערע לעהרער ווערען אָנערקענט פאַר ניט פּאַסיג און דער זעלבער צייט ער-לויבט ניט די מאַכט צו עפענען שולען לעהרער-סעמינאַריעס, כדי די פּאַסיגע לעהרער צוצוגרייטען.

די ווייסרוסישע שול-געזעלשאַפט צעהלט איבער 9,000 מיטגלידער. ס'פיהלט זיך אַ שטאַרקע נאָכפראַגע אויף אונזערע לערן-ביכער. דעם יאָהר זענען ערשינען 4 טעגליכע קאַלענדאַרען. מ'מוז אָבער אינגיכען אַרויסגעבען אַ צווייטע אויפ-לאַגע פון זיי.

ווי ווייט אונזער בעוועגונג וואַקסט זיך פונאַנדער, קען דינען אויך דאָס, וואָס מיר פערמאָגען אַפילו פּראָפעסיאָנעלע פעראיינען, וואָס בעשטעהען לויטער פון ווייסרוסען (גראָדנע), און צו וואַהלען אין דער ווילנער קראַנקען-קאַסע האָבען מיר אַפילו דורכגעפיהרט אַ ווייסרוסישען פערשטעהער.

ווייטער בעריהרט ה' לוצקעוויטש די בעשולדיגונג געגען דער „הראַמאַדע“ אַז ז' האָט געאַרבייט אויף פרעמדע געלט, און זאָגט:

די „הראַמאַדע“ פערמאָגט אַזוי פיל מיטגלידער, אַז זי נויטיגט זיך ניט אין קיין שום שטיצע מן הצד, די הכנסה פאַרן לעצטען פערטעל יאָהר 1926 האָט בעטראָפען 48 טויזענט גילדען, פון וועל-כע דער ווילנער קאָמיטעט האָט לויט אַ געוויסען פּונקט פון רעגולאַמין אַ פער-טעל, ד. ה. 12.000 ג. די קלאַנגען אָבער וועגען אונזער גרויסער קאָנטע אין באַנק זענען ניט ריכטיג. אונזער קאָנטע בע-טרעפט דאָרטען ניט מעהר פון 9,000 ג. אין דעם טאָג אָבער, ווען די ערשטע רעוויזיע איז געמאַכט געוואָרען, האָט די סאַלדאָ בעטראָפען נאָר 36 ג. מיטוואָך איז פּערגעקומען אין באַנק אַ נייע רע-וויזיע, אָבער מ'האָט ווידער קיין זאַך ניט בעפונען.

וואָס איז שייך די גרויסע געלט-סומען, וועלכע אונזער באַנק בעזיצט, ער-קלערט זיך דאָס גאַנץ איינפאַך: ביז ניט לאַנג פלעגען אַלע געלדער פון ראַטען-רוסלאַנד פאַר פּריוואַטע פּערזאָנען און קרובים געשיקט ווערען צו אַ ריגער באַנק. וועלכער פלעגט עס איבערשי-קען דעם אינטערנאַציאָנאַלען באַנק אין וואַרשאַ און דער לעצטער פלעגט עס איבערשיקען די אַדרעסאַטען. איצט אָבער האָט זיך אונזער באַנק געשטעלט אין אַ דירעקטען קאָנטאַקט מיט דעם ריגער באַנק, און נאָר דאָס געלד ווערט איבער-געשיקט צו אונז און מיר שיקען עס ווייטער פונאַנדער, און דערפאַר טאַקע פער-מאָגט אונזער באַנק גרעסערע קאַפּיטאַ-לען.

— ווי איז אייער בעציהונג צו די לעצטע אַרעסטען?

— דער גרונד צו אַרעסטירען אָט די אַלע דעפּוטאַטען איז זעהר אַ שוואַכער, די אַלע פאָרוואורפען, וואָס מ'מאַכט זיי (ווי געהערען צו דער קאָמוניסטישער פּאַרטיי א.א.וו.) טראָגען זעהר אַ פּראָ-בלעמאַטישען כאַראַקטער. חוץ אָבער ווי ס'זענען אויך אַרעסטירט געוואָרען אַ גאַנצע רייהע ווייסרוסישע טוער, מוז איך אונטערשטרייכען, אַז דאָס איז אַן אָנהויב פון אונטערצודריקען די נאַציאָ-נאַלע ווייסרוסישע בעוועגונג. כאַראַקטע-ריסטיש איז אויך דאָס, וואָס די היגע פּוילישע פּרעסע מיט'ן „סלאָוואָ“ אין דער שפּיץ האָט לעצטענס אָנגעהויבען אַן איינמאַכע העצע שוין ניט קעגען אונ-זערע אינסטיטוציעס, נאָר געגען פּערזאָ-נען. אין אַלגעמיין איז די שטעלונג פון אַלע ווייסרוסישע אָרגאַניזאַציעס צו די פערגעקומענע אַרעסטען אַ נעגאַטיווע און טאָג טעגליך קומען פאָר פּראָטעסט-פער-זאַמלונגען.

— ווי שטעלט איהר זיך פאָר די ווייטערדיגע אַרבייט פון דער „הראַמאַדע“?

— מיר האָבען זיך געכטען וועגען דער פראַגע געווענדעט אין דער פּראָ-קוראַטור, ווי אויך וועגען אָפּגעבען אונז די פערהאַלטענע פּאַפּירען בעת די לעצטע רעוויזיעס, אָבער דאָרט האָט מען אונז געענטפערט, אַז די פּאַפּירען בלייבען אַרעס-טירט און ס'איז נאָך ניט בעשלאָסען געוואָרען, צי די „הראַמאַדע“ אַלס אַזעלכע וועט בכלל ווייטער דורך דער מאַכט טאָ-לערירט ווערען.

דערשטאָכען פון א משוגענעם מאָלער.

טראַגישער טויט פון א יודישען מאַלער.

דעם 1-טען יאַנואַר איז אין ניו-יאָרק געשעהן א שרעקליכער אומגליק אין די יודישע גאַסען פון וויליאַמסבורג. בשעת א קריגעריי צוליב 15 סענט האָט דער יונגער נערוועזער יודישער מאָלער ליוביטקין דערשטאָכען מיט א גרויסער שער אַן אַלטען יודישען שניידער, אברהם דעם. דער מאָלער האָט געגעבען דעם שניידער אויספרעסען זיינע הויזען און א מאַנטעל. דער שניידער האָט געפאָדערט פאַר זיין אַרבייט איין דאָלאַר, דער מאָלער האָט געגעבען 85 סענט. צוליעב פון פערשידענע בעמערקונגען האָט דער מאָלער גענומען א שער און געוואָרפען זיך אויפ'ן שניידער. ער האָט איהם אזוי צושטאָכען דעם קאָפּ, אז יענער איז געפאַלען טויט. מען האָט דעם יונגעמאַן געבראַכט אין דער פּאָליציי, וואו ער האָט רוהיג דערצעהלט, ווי אזוי דער מאָרד איז געשעהן.

ליוביטקין איז א קינד פון אָרימע עלטערן. ער האָט געהאַט פעהיגקייטען צום מאָהלען און האָט געטרוימט צו ווערען א מאָלער. זיינע עלטערן האָבען איהם אַוועקגענומען פון דער שול און ער האָט געדאַרפט גיהן אַרבייטען. ער האָט אָבער זיך געריסען צו לערנען מאָהלען און אין די אָוונטען פלעגט ער בעזוכען א קונסט-שולע. זיין פאַמיליע אָבער, וועלכע האָט איהם נישט פערשטאַנען, פלעגט פון איהם אָפּלאַכען און רייצען זיך מיט איהם. מ'האָט איהם געהאַלטען פאַר א נאַר און א שטיקעל משוגענעם. ער דערצעהלט, אז ווען ער איז נאָך 12 יאָהר אַלט געווען האָבען איהם זיינע ברידער און שוועסטער אַוועקגעשיקט אויף אַן אונטערזוכונג אין דער משוגעים אָבטיילונג פון א האָספּיטאַל. מ'האָט איהם דאָרטען אָבגעהאַלטען צוויי טעג און בעפרייט.

צוליעב זייער שטענדיגען אָפּלאַכען און אָבשפּאָטען איז איהם געוואָרען אונמעגליך צו וואוינען מיט זיי צוזאַמען און ער איז אַוועק פון דער היים. ער האָט אָבער נעמיזט אויפגעגעבען זיין מאָהלען און זיין האָפנונג צו ווערען א מאָלער און ער איז געוואָרען א צייכנער פון מאָדען.

די שכנים און בעקאַנטע זיינע, דערצעהלט ער, האָבען איהם אויך ניט פערשטאַנען, מ'פלעגט פון איהם אָפּלאַכען.

א מערקווירדיגע געשיכטע מיט א יודיש יונגעל,

וואס א גלח האט פערנארט אין א קלויסטער און איהם אפגע'שמד'ט.

די לויה פון זיין פאטער דערמאנט איהם אז זיין שטאם און ער וויל צוריקקעהרען צום יודישקייט.

צום ראָוונער רב מה-יפית האָט זיך די טעג געווענדעט א 18-יעהריגער בחור מיט א ביטע איהם מיטהעלפען צוריק אומקעהרען זיך צום יודענטום, דערביי האָט ער מיטגעטיילט דעם רב פאָלגענדעס:

ער אַליין איז א זוהן פון א אָרימען שניידער אין דאַוויד הארדאָק. צו וועלכען ס'פלעגט אָפט אַריינקומען דער דאָרטיגער קשיאַנדז און אַרויסווייזען גרויס פריינדליכקייט צו די בני-בית און נאָכמעהר צו איהם. ער פלעגט איהם אָפט אויך נעמען צו זיך, איהם מהנה זיין מיט נארישקייטען א. א. וו.

ביסלעכוויז האָט דער קשיאַנדז איהם אָנגעהויבען איינרעדען, ער זאָל אָננעמען דאָס קאַטוילישע גלויבען. ווען ער איז אַלט געוואָרען 12 יאָהר האָט איהם דער קשיאַנדז איבערגעגעבען אין לונינעצער קאָשציאָל, וואו מ'האָט איהם געלערנט פּויליש און די מנהגים פון דער קאַטוילישער רעליגיע, און אין א פּאָר יאָהר אַרום איהם אָפּגעשמדט. די גאַנצע צייט האָט מען איהם געקליידעט ווי איינעם פון די קאַטוילישע כלי-קודש, און ער האָט טאַקי מיטגעהאָלפען ביי אויספילען פערשידענע רעליגיעזע צערעמאָניעס. דער קשיאַנדז איז פון איהם געווען זעהר צופרידען און מיט איהם שטאָלצירט.

צופעליג איז ער אין א צייט אַרום געווען אין זיין געבורטס-שטעטעל, דאַוויד הארדאָק, פונקט אין טאָג פון זיין פאָטערס טויט און האָט בייגעוואוינט די לויה. דאָס בילד האָט אויף איהם געמאַכט אזא טיפען איינדרוק, אז פון דענסמאָל אָן וועהטאָגט איהם זיין האַרץ פאַר'ן בזיון און שמערצען וואָס ער האָט מיט זיין שמד'ן זיך פערשאַפט דער פאַמיליע און זיין פאָטער, וואָס איז אפשר דורך דעם, פאַר דער צייט פון דער וועלט אַוועק. און פון יענער צייט טראַכט ער אַלץ וועגען אומקעהרען זיך צום יודענטום.

זיין פּאַטראָן דער קשיאַנדז, האָט אָנגעהויבען צו בעמערקען די ענדערונגען אינ'ם גייסטיגען צושטאַנד פון יונגעל און געפרעגט ביי איהם די סבה. דער משומד'ל האָט דאָס פערענטפערט דערמיט, וואָס דאָרט אין לונינעץ פיהלט ער זיך נישט גוט צווישען בעקאַנטע יודען, וואָס ווייסען פון איהם. דער קשיאַנדז האָט צוליב דעם בעשלאָסען צו איבערפיהרען איהם אין דער ראָוונער פּאַראַפיע.

קיין ראָוונע איז דער משומד געקומען מיט דער ערלויבניש פון קשיאַנדז ציוויל געקליידעט. אַראָבגעהענדיג פון באַהן איז ער אָבער נישט געקומען אין דער פּאַראַפיע נאָר אין בית-המדרש. דאָרט האָט ער וועגען זיך אַלץ דערצעהלט און זיך געווענדעט צום רב מה-יפית וועגען זיין וואונש צוריקצוקעהרען צום יודענטום.

אין זיין פּאַספּאָרט שטעהט ער פערשריבען פאַר א 2-יעהריגען, אָבער דער אויסזעהן זיינער איז פיל יונגער, לויט ער זאָגט, האָט מען איהם מיט א כיון געשטעלט מיט א פּאָר יאָהר מעהר.

לויט'ן איינדרוק, וואָס ער האָט געמאַכט אויפ'ן רב, איז ער אומקנייגאַנגען פון יודישקייט נישט צו 12 יאָהר, ווי ער זאָגט, נאָר שפּעטער.

דער משומד רעדט נאָך גוט יודיש קען דאַוונען פון א סדור.

דריי טעג האָט ער דאָ פערבראַכט צווישען יודען, אָבער דער רב האָט איהם גוראַטען בעסער פאָהרען קיין וואַרשאַ, וואו ס'וועט איהם פיל גרינגער אָנקומען צו ווערען א יוד.

אויף רעזט-קאָסטען האָבען איהם יודען מיטגעהאָלפען.

דער שניידער איז אויך געווען איינער פון די, וועלכע פלעגען זיך מיט איהם רייצען און רופען משוגענער. עס האָט אין איהם געזידט און געקאָכט, דערצעהלט ער, און ער האָט שוין מעהר נישט געקאָנט אויסהאַלטען.

די איצטיגע לאגע פון די קאווקאזער בערג-יודען.

די ערשטע יודישע אויטאנאמע קאלאניע פון די דארטיגע יודען.

דער מאָסקווער „עמעס" ברענגט פאָלגענדע ידיעות וועגען דער לאַגע פון די בערג-יודען אויפ'ן קאווקאַז: ביז 1902 האָבען זיך די בערג-יודען בעשעפטיגט אויסשליסליך מיט ערד-אַרבייט און האָבען זיך גערעכענט פאַר גאַנץ עטעסע בירגער. אין 1902 איז דורך א ספּעציעל געזעץ פון דער צאַרישער רעגירונג די ערד אָבגענומען געוואָרען פון זיי און זייער לאַגע איז געוואָרען זעהר א שווערע.

לויט די לעצטע ידיעות, איז אין דער אויטאָנאָמער קאָלאָניע פון די בערג-יודען פאַראַן 326 משפחות מיט 1887 נפשות, וועלכע פערמאָגען בסך הכל 349 דעסיאַטין ערד. מיט ערד-אַרבייט פערנעהמען זיך פאַקטיש 156 משפחות. דורכשניטליך מאַכט אויס אויף א נפש פון 8 ביז 12 קלאַפטער ערד, אין דער צייט, ווען די אָרומיגע בעפעלקערונג בעזיצט פון 1 ביז 2 דעסיאַטין ערד.

אויס'ר דעם ביסעל ערד-אַרבייטער זענען פאַראַן צווישען בערג-יודען א הונדערט קוסטאַרען. די לאַגע פון די ערד-אַרבייטער ווי פון די קוסטאַרען איז זעהר א שווערע. נישט בעסער איז די לאַגע פון די כלומרש'דיגע הענדלער. דער גאַנצער קאַפּיטאַל פון אזעלכע הענדלער בעשטעהט פון 6 ביז 15 רובל. זייער האַנדעל בעשטעהט אין אַרומטראָגען א ביסעל גאַלאַנטעריע איבער די דערפער. די סאַניטאַרע בעדינגונגען פון די בערג-יודען איז שרעקליך: זיי ליידען פון לונגען-קראַנקהייטען, בלוט אָרעמקייט און מאַלאַריע. דער בעשלוס פון צענטראַלען „ציק" וועגען אויסבעסערען די סאַניטאַרע לאַגע, בלייבט אויפ'ן פּאַפּיר.

היינטיגעס יאָהר איז אויסגעטיילט געוואָרען 8000 דעסיאַטין ערד צו עקזעצען די בערג-יודען. עס איז געשאַפען געוואָרען די ערשטע יודישע אויטאָנאָמיע קאָלאָניע פון בערג-יודען. עס ווערען אויך אָנגענומען אַנדערע מיטלען אויסצובעסערן די עקאָנאָמישע און קולטורעלע לאַגע פון די בערג-יודען.

די געהיימניש פון יענער נאכט...

שפּאַנענדער ראָמאַן פון לאָדזער לעבען.

פון לעאָן פייערמאַן.

(4-טע פאָרטזעצונג).

אויפ'ן ערד פון טעלעפאָן זענען גלייך צרויסגעשיקט געוואָרען צוויי פון ספּעציעלע רעפּאָרטערען, וועלכע האָבען אַלע נייע פּרטים, וואָס זיי זענען דערגאַנגען אויף פּאָלודניאָווא 42, טעלעפאָניש איבערגעגעבען דער רעדאַקציע.

— האַלאָ!... האַלאָ! — האָט געקלינגען פון דער שטאָט דער קליינער רעפּאָרטער פון „טאַגעבלאַט" — מיט א סעקונדע צוריק האָט מען אויסגעהערט אויספאָרשונגס-אַמט דעם סטרוזש פון הויז אויף פּאָלודניאָווא 42... האַלאָ!... דער סטרוזש פון הויז... לויט זיינע ערקלערונגען איז געדרונגען, אז פינקעל נעכטען אהיימגעקומען אַרום האַלב איינס א זייגער ביינאַכט... יאָ... פינקעל באַלד נישט אַרויף אויף די טרעפּען, נאָר איז אַוועק אויפ'ן הויף... וואָס ער האָט דאָרט געטון, דאָס ווייסט נישט דער סטרוזש... האַלאָ!... אין 5 אַרום האָט דער סטרוזש געזעהן דורכ'ן פענסטער, ווי ער איז מיט גיכע טריט צוריקגעקומען פון הויף אין טויפער אַריין... מעהר האָט ער איהם שוין נישט געזעהן... האַלאָ! א גאַנצע נאַכט איז קיינער נישט אַרויס פון הויז... פאַר צוועלף איז אויך קיינער נישט אַריינגעקומען... האַלאָ!... דאָס איז דערווייל אַלץ.

דער רעדאַקציע-סעקרעטאַר האָט אַלץ פערצייכענט און דאָס מאַטעריאַל בערגעבען דעם רעדאַקטאָר. אַלע מיטגלידער פון דער רעדאַקציע זענען געווען פערזאַמעלט. דער רעדאַקטאָר אַליין האָט אָנגעפיהרט מיט דער רעפּאָרטאַזש-אַקציע. ער האָט אַרויסגעשיקט מיטאַרבייטער אין דער שטאָט, איבערגעקוקט די טעלעפאָנגראַמען, געקלינגען יעדע פּאָר מינוט אין אויספאָרשונגס-אַמט און דורכ'ן טעלעפאָן אינפאָרמירט די ניייגעריגע לעזער.

— דער פירטער טעלעפאָנאָגראַם צום דרוק!... האַלאָ, פעטראָפּאַוש א!...

— מען קלינגט!... הער סעקרעטאַר, ביטע, נעמט דעם אַפּאַראַט!... נייע פון די ערקלערונגען פון די עדות!... האַלאָ!... האַלאָ!...

עס האָט זיך געררודערט. יעדער האָט זיך געאיילט קיינער האָט נישט געהאַט קיין צייט אויף קיין רגע. אַלע זאַכען זענען אַוועקגעלעגט געוואָרען אין א זייט. טירען פון דער רעדאַקציע זענען נישט געווען צו אויף קיין מינוט. עס זענען אַרויסגעקומען סוחרים, האַנדווערקער, אַרבייטער, מענער און פרויען, יעדער האָט געהאַט איין-און-די זעלבע פראַגע:

— צי ווייסט מען שוין, ווער עס האָט דערמאָרדעט פינקלען?

א זייגער האַלב 12 האָט איינער פון די רעפּאָרטערען פון „לאָדזער טאַגעבלאַט" איבערגעגעבען א טעלעפאָנאָגראַם מיט א סענסאַציאָנעלער נייעס.

— האַלאָ!... מיט א רגע צוריק האָט דער בעאַמטער פון דער קרימינאַל-פּאָליציי, סטאַניסלאַוו פּאָרעמבסקי, וועלכער וואוינט אין זעלבען הויז, וואו פינקעל האָט געוואוינט, אדורכגעפיהרט א רעוויזיע אין דער וואוינונג פון ערמאָרדעטען, געפינען א בריף... האַלאָ!... ער האָט געפינען א בריף, געשריבען דורך פינקלען. אין בריף שרייבט ער... האַלאָ... אז ער וועט בעגעהן זעלבסטמאָרד... האַלאָ... דער בריף איז געשריבען צו א פרוי... צו א געוויסער אסתר פינמאַן... האַלאָ... א פינמאַן... פינקעל שרייבט, אז ווייטער קען ער שוין נישט אויסהאַלטען און ער לעצטענס זעהר אויפגערעגט... האַלאָ!... אויסער דעם בריף האָט מען אויך שרייבטיש געפינען א פאָטאָגראַפיע פון דער דאָזיגער פרוי... א פרוי א צו קאָלענע רעדאַקטאָר... און.. זעהט אויס אויף 24 יאָהר... הויך, שלאַנק, אונגעליך געשיקט.. די פאָטאָגראַפיע איז אָפּגעשיקט געוואָרען אין אויספאָרשונגס-האַלאָ!...

די סענסאַציע איז געוואָרען וואָס א מאָל גרעסער. די קאָרעספּאָנדענט די וואַרשאָווער צייטונגען האָבען מיטגעטיילט זייערע רעדאַקציעס אַלע נייע וואָס מען איז דערגאַנגען.

אַרום 1 א זייגער איז אין דער רעדאַקציע פון „לאָדזער טאַגעבלאַט" געפאַלען גרינשטיין. ער איז געווען שטאַרק בלאַס און האָט נישט געקענט א רעדן קיין וואָרט.

— אום גאָטעס ווילען, זאָגט מיר וואָס עס איז געשעהן?—האָט ער מיט א נערוועזן, ציטערדיג קול. צי איז פינקעל ווירקליך ערמאָרדעט געוואָרען פינקעל לעבט שוין מעהר נישט?...

גרינשטיין האָט נישט געקענט שטעהן אויף די פיס. דער רעדאַקטאָר איהם דערלאַנגט א שטוהל.

— בערוהיגט אייך... עס איז געשעהן אַן'אומגליק...

— ערשט מיט א שעה צוריק האָב איך מיך דערוויסט וועגען דעם... נישט אַרויס פון געשעפט... קיינער האָט מיר נישט דערצעהלט... איך האָב געהן אין זיין וואוינונג... איך בין דעריבער געקומען צו אייך אין רעדאַקציע וועהר ווערען... הייסט עס, אז עס איז וואהר?... פינקעל איז ערמאָרדעט געוואָרען פינקעל לעבט שוין נישט?... איך גלויב נישט... איך גלויב נישט...

און דאָ האָט ער זיך צעוויינט ווי א קינד... טרעהרען זענען איהם אויף די באַקען... ער האָט נישט געקענט רעדען... אין דער רעדאַקציע ערשט אַן'אונאָנגענעהם שווייגען...

— ער איז געווען אזא אַנשטענדיגער מענש... אזוי יונג... אזוי יונג האָט איהם גע'הרג'עט? אך, מיין גאָט!... אך מיין גאָט!...

די זיפצען האָבען איהם איבערגעריסען די ווערטער. ער האָט זיך ניט געקענט בערוהיגען.

— נעכטען בין איך נאָך געווען מיט איהם אין „פעטראָפּעל"... געוואָרט אויף זיין בעקאַנטע...

— אויף וועמען?... — האָט געפרעגט דער רעדאַקטאָר.

— אויף אסתר פינמאַן... זי איז נישט געקומען... מיר זענען אהיימגעגאַנגען אויף א דראָזשקע... ביים רוג פּאָלודניאָווא האָבען מיר זיך געזעגענט... מיר נאָך גערעדט, אז ער איז אויפגערעגט און בעאונרוהיגט און אין דעם וועט ער נישט קומען אין געשעפט און איך זאָל אַרויסשיקען סחורה קיין... איך האָב הינט אין דער פריה אַרויסגעשיקט... און פאַר וועמען האָב איך געשיקט?... צו וואָס?... נעכטען האָב איך נאָך מיט איהם גערעדט און היינט שוין נאָך איהם... ער איז שוין נישטאָ צווישען אונז... ער איז שוין נישטאָ... דאָס איז שרעקליך!... שרעקליך!...

מיט א טאַשען-טיכעל האָט ער זיך אָבגעווישט די טרעהרען און געשאָקעלט מיט'ן קאָפּ. אַלע האָבען איהם שווייגענדיג אויסגעהערט. קיינער איהם נישט איבערגעריסען. עס איז געווען צו זעהן, אז דער מענש האָט גענומען צום האַרצען פינקעלס טויט, ווי עס וואָלט איהם געשטאָרבען אַן'אייגענער.

— פינקעל לעבט שוין נישט... — האָט ער איבערגע'חזר'ט נאָכאַמאָל קענדיג א האַלב-בעוואוסטלאָזער אויף דער וואַנט.

פּלוצלונג האָט דער טעלעפאָן א קלינג-געטון:

— האַלאָ!... א נייע סענסאַציע!...

— די 12-טע טעלעפאָנאָגראַם...

— האַלאָ!... האַלאָ!... האַלאָ!...

און ווידער האָט אין דער רעדאַקציע גענומען רוישען ווי אין א בינען-שטאָק. די מיטאַרבייטער זענען זיך צעגאַנגען אין די צימערן, יעדער אין זיין... מער. גרינשטיין איז געבליבען אַליין. קיינער האָט נישט געהאַט קיין צייט צו רעדען מיט איהם...

דער טעלעפאָן האָט געקלינגען, דער ליניאַטיס האָט געקלאַפּט, די פעדער האָבען געסקריפּעט. אין דער רעדאַקציע „לאָדזער טאַגעבלאַט" האָט מען געאַר...

(פאָרטזעצונג מאָרגען)

דער האנדעל מיט שקלאפען אין אבעסיניען

מענשען ווערען פערקויפט אויפ'ן מאַרק פאַר א פּאָר טאָלער, ווי די פערד.

דער אונגאַרישער אַפריקאַ-פאָרשער נעזא דעמעטער איז דאָ נישט לאַנג צוריקגעקומען פון א רייזע איבער אַפריקאַ, און ער האָט איצט פערעפענטליכט זעהר א אינטערעסאַנטען בעריכט.

ביטואַרי אַפּטא גיאָרגי, דער איינפלוסרייכער פּאָליטיקער אין אַבעסיניען, וואָס איז גלייכצייטיג קריגס-מיניסטער האָט דאָ נישט לאַנג זיך אַרויסגעזאָגט וועגען דער אָפּשאַפונג פון שקלאַפעריי אין אַבעסיניען.

אויף אַלע נאַטען וואָס די גרויס-מלוכות האָבען וועגען דעם ענין געשיקט צו אַבעסיניען, האָט אַבטא געאָרג געענטפערט, אז דאָס פּלוצלינגע אָפּשאַפען פון דער שקלאַפעריי קען דאָס לאַנד אַריינפיהרען אין א רעוואָלוציע און דאַן וועט די לאַנד-ווירטשאַפט פערלירען דורך דעם איהרע בעסטע הענד, ווייל א מיליאָן שקלאַפען זענען בעשעפטיגט אויף די פעלדער.

אין אַבעסיניען זענען היינט פאַראַן צוויי געזעלשאַפטס-קלאַסען: דער געבוירענער וואָס פערמאָגט ערד, פערנעהמט מלוכה-פּאָסטענס און דינט אַלס אָפיציר אין דער אַרמעע. די צווייטע שיכט פון דער בעפעלקערונג בעשטעהט פון שקלאַפען, וואָס הייסען אויף אַבעסיניש לשון „גאַבאַר".

די דאָזיגע שקלאַפען מוזען צאָהלען שטייערן די גוטס-בעזיצער, די גובערנאַטאָרען און ענדליך אויך דער קייזערין זופא.

עס זענען פאַראַן צווייערליי שקלאַפען: קריגס-געפאַנגענע, און אזעלכע וואָס זענען געוואָרען שקלאַפען ווייל זיי קענען נישט בעצאָהלען זייערע חובות.

ענדליך זענען נאָך פאַראַן קינדער שקלאַפען, וואָס זענען איינפאַך פערקויפט געוואָרען דורך זייערע עלטערן.

אָבער דעם לעצטען מין שקלאַפערט פערוועהרט די רעגירונג.

די רעגירונג אַליין איז פיל שולדיג אין דער שקלאַפעריי, דערפאַר וואָס זי האָט אַרויסגעגעבען א געזעץ, וואָס ערלויבט פאַר נישט בעצאָהלטע חובות צו נעמען אין שקלאַפעריי, און אפילו צו שמידען אין קייטען די שקלאַפען ערלויבט די רעגירונג די קרעדיטאָרען.

אויף אונזער רייזע פון דיבא קיין קאַפּא, דערצעהלט דער אונגאַרישער רייזענדער, האָבען מיר אָנגעטראָפען עטליכע שקלאַפען-קאַראַוואַנען, איינע אזא בעגעגעניש האָט זיך מיר איינגעקריצט אין זכרון.

אין דער טיפער בלאָטע, ביי א שטאַרקען גוס-רעגען זענען מיר אָנגעקומען צו א אור-אַלטען וואַלד. דאָ האָבען מיר דערזעהן א ריהרענדע ערשיינונג: אין מיטען פון א נוט בעוואָפענטער קאָלאָניע אַבעסינישע סאָלדאַטען האָבען מיר בעמערקט אַן'ערך 30 פרויען. יעדע פון זיי האָט אויף דעם רוקען געטראָגען א וויגקינד און פיל האָבען דערצו נאָך ביי די הענט געפיהרט קינדער פון 8—10 יעהריגען עלטער. הינטער זיי זענען געבאַנגען זייערע מענער געשמידט די הענד און פיס אין שווערע קייטען און אַרומגערינגעלט פון אַבעסינישען רייטער, וואָס האָבען געשלאָגען די עלענדע שקלאַפען מיט זייערע לאַנגע בייטשען, אויב די לעצטע זענען מיד געוואָרען און אויף א רגע געוואָלט ריהען.

פּראָפעסאָר גריהל, א דייטשער פאָרשער, וואָס האָט אונז בעגלייט, האָט געשריגען, אז ער וועט וועגען דעם מיטטיילען דעם ענגלישען געזאַנדטען, דעם פעלקער-בונד-ראַט א. א. אָבער איינער פון אונזערע בעגלייטער האָט בעמערקט, אז דער פּראָפעסאָר וועט ערשט האָבען די געלעגענהייט זיך אויפצורעגען, בעת ער וועט בעזוכען דעם פויט, דער-שלאַגענע שקלאַפען.

און ווירקליך נאָכמיטאָג, האָבען מיר אָנגעטראָפען אויפ'ן וועג א טויטען קערפּער פון א שקלאַף, וואָס איז שוין געווען האַלב צעפרעסען פון ווילדע חיות...

מיט אייניגע טעג שפּעטער האָבען מיר זיך אויך דערוואוסט, אז אין דער אַבעסינישער שטאָט דעריא קומען פאַר רעגעלמעסיגע שקלאַפען מערק.

דער פּרייז פון א מאַן אויפ'ן מאַרק איז ביז 30 לעוואַטען טאָלער און פון א פרוי 15. קינדער ביז 10—15 יאָהר ווערען פערקויפט פאַר'ן פּרייז פון 5 ביז 10 טאָלער.

דאָס טרויעריגסטע דערביי איז, וואָס די שקלאַפען זענען צופרידען פון זייער לאַגע, און וואָלט נאָך פערגעשלאָגען אָפּצושאַפען די שקלאַפעריי. וואָלטען עס קודם כל געקען די שקלאַפען, וואָס בעגען אזא פאָרשלאַג אַרויסגעטרעטען, זיי-הענדיג זיך בעדראָהט צו פערלירען זייער ערעם ברויט.

דער „גאַבאַר", אָט דער נידריגסטער מין שקלאַף, איז ווי א חיה. ווערט ער קראַנק וועט זיין בעל-הבית נישט איינפאַלען איהם צו היילען און אזוי פערגעהט ער ווי א עלענדער הונט.

איז ער געזונד מוז ער אַרבייטען די שווערסטע אַרבייט אַזוי ווי א קעמפּעל און ער קריגט דערפאַר אזוי פיל צו עסען וויפיל ס'איז נויטיג להחיות נפשו.

די שטערבליכקייט ביים דאָזיגען מין שקלאַפען איז א שרעקליכע.

דאָס כאַראַקטעריסטישע אָבער פון דער לאַגע איז, בעמערקט דער אונגאַרישער פאָרשער, וואָס די גרעסטע מלוכה-מענער און פּאָליטיקער אין אַבעסיניען זענען נעגען אָפּשאַפען די שקלאַפעריי, ווייל זיי זאָגען, עס קען נאָך חלילה קומען דערצו, אז דער אַבעסינישער גופא זאָל מוזען בעאַרבייטען דאָס לאַנד...

אָט ווי עס זעהט אויס מיט דער איי-ראָפּעאישער ציוויליזאַציע און קולטור און די קאָלאָניעס?

ווי אזוי מ'ווערט רייך איז אמעריקא.

די גבורות פון א 17 יעהריגען יונגעל.

גאַנץ אַמעריקאַ איז איצט ענטציקט פון'ם 17-יעהריגען ספּאָרטסמען, זשאָרזש יונג, וועלכער האָט זיך פערדינט כבוד און רייכקייט דערמיט, וואָס ער איז דורכגעשוואומען דעם קאַנאַל סאַן-פּעדראָ, וועלכער איז ברייט 22 מייל און טיילט אָפּ אַמעריקאַ פון'ם אינזעל באַטאַלינע.

מיט א קליינער פומע געלד, וועלכע ער האָט גענומען ביי זיין אָרימער און קראַנקער מוטער, איז ער אָבגעפאָהרען פון טאָראָנטאָ קיין לאָס-אַנזשעלעס, דורכפאָהרענדיג גאַנץ אַמעריקאַ אויף א מאָטאָציקעל מיט זיין פריינד, כדי צו געווינען דעם פּרייז פון 25.000 דאָלאַר, וואָס עס האָט בעשטימט אַן'אַמעריקאַנער מיליאָנער פאַר דעם שווימער, וואָס וועט דער ערשטער דורכשווימען דעם גאַנצען קאַנאַל סאַן-פּעדראָ.

אין אָרקאַנזאַס, אויפ'ן וועג היין לאָס-אַנזשעלעס, צעבראָכט זיך יונג'ס מאָטאָציקעל און א צופאַל העלפט איהם צוקומען צום ברעג פון'ם ים: א יונג פּאָרעל, וועלכע פאָהרט פערביי אין אַן'אויטאָ, נעמט זיי מיט, און פיהרט זיי צו ביז'ן ברעג. מיט א פּאָר דאָלאַר אין קעשענע קומען די צוויי יונגעלייט צו צום ברעג.

איצט איז יונג א גביר. פון אַלע זייטען לייגט מען איהם פאָר קאָנטראַקטען. דירעקטאָרען פון טעאַטערן און קינאָס רייסען בעגעגעזייטיג איהם אַרויס.

שאפען — א פראנצויז?

ווי בעקאַנט איז די פראַגע, צו וועלכער נאַציאָנאַליטעט עס געהערט דער בעריהמטער מוזיקער שאָפּען שוין א לאַנגע צייט דער שטרייט-פּונקט צווישען פּוילישע און פראַנצויזישע מוזיקער. דער קאָרעספּאָנדענט פון „אָבסערוועור" אין פּראַג טיילט איצט מיט, אז שאָפּען איז א פראַנצויז, ווייל אין לאָטרינגישען שטעטעל דיערחויל האָט מען אין די קלויסטער-אַרכיוון לעצטענס ענטדעקט א געבורטס-שיין פון שאָפּענס פאָטער.

נאָך אייניגע ענטדעקטע דאָקומענטען שטעלען פעסט אז ניקאָלאַי שאָפּען האָט פערלאָזט פראַנקרייך אין עלטער פון 17 יאָהר און איז קיינמאָל נישט צוריקגעקומען אין זיין לאַנד.

לאדזער כראניק.

פאר'ן געזונד פון ראדאשיצער רבי'ן.

פון ראדאשיץ איז געקומען א דעפעשע, אז דער געזונד-צושטאנד פון ראדאשיצער רבי'ן ר' אליעזר דוד בן מלכה חנה האט זיך שטארק פערערגערט.

חסידים בעטען צו זאגען תהילים אין אלע שוהלען, בתי-מדרשים און שטיבלעך אין דער שטאט און אויף דער פראווינץ.

די ברידער פון פערשטארבענעם אהרן גארפינקעל.

די ברידער פון פערשטארבענעם אהרן גארפינקעל, וועלכע פרוי שרה געפינט זיך אין בוסעל ((בעלגיען) ווערט געבעטען צו קומען צו הרב סעגאל, פאלודניא 25, צווישען 9 און 11 פאר-מיטאג.

אויבער-קאנטאר קוסעוויצקי'ס דאווענען אפגעלעגט.

דאס דאווענען פון בערימטען ווילנער אויבער-חזן משה קוסעוויצקי, וואס האט געזאלט פארקומען דעם פערגאנגענעם שבת אין פילהארמאניע-זאל, איז אבגעלייגט געווארען דערפאר, ווייל קוסעוויצקי איז קראנק געווארען אויף דער גריפע.

קוסעוויצקי טרעט אויף פרייטאג און שבת, דעם 4. און 5. פעברואר.

פערזאמלונג פון יודישען רעסטאראטארען- און ביער-שענק-בעזיצער.

דינסטאג, דעם 25 יאנואר קומט פאר אין איינענעם לאקאל אויף פאמא-סקא 19 א פערזאמלונג פון יודישען רעסטאראטארען- און ביער-שענקער בעזיצער, אלע מיטגלידער ווערען געבעטען מיטצוברענגען די פאטענטען פון יאהרען 25, 26 או 1927.

נעכטיגע גענעראל-פערזאמלונג

פון צענטראלען סוחרים- און פאבריקאנטען-פעראיין פון דער לאדזער וואיעוואודזטווא (פעטריקאווער 10).

(ג) נעכטען אוונד איז אין איינענעם לאקאל פארגעקומען די 9. יעהרליכע גענעראל-פער-זאמלונג פון צענטראלען יודישען סוחרים- און פאבריקאנטען-פעראיין פעטריקאווער 10.

אין דער אנוועזענהייט פון א גרויסען עולם מיטגלידער, וועלכע האבען איבער-פילט דעם גרויסען זיצונגס-זאל, ווי אויך די שלנגות'דיגע צימערן, האט פרעזעס ה' שיק געעפענט די אלגעמיינע פערזאמלונג און פער-בעטען אלס פארזיצער פון דער פער-זאמלונג דעם ה' אינגאציו יא-שונסקי. דער לעצטער האט איינגעלאדען אלס אסעסארען די ה"ה פיינבערג, ווי-נער, פושעשינסקי און אלס סעק-רעטאר — ה' שאטלענדער.

דער פארזיצער בעט דערויף, אז די אנוועזענדע זאלען פעעהרען מיט אויפ-שטעהן די פער-שטארבענע מיטגלידער פון פעראיין, נעמליך: מרדכי זעלמאנא-וויטש, שלמה לאזאר ארבאך, בנציון דאמבוניץ, נאטאן פלארשטארק, טשאפולא ראזענבערג, שמעון ראזענבערג, וואלף קאפלאן, ס. בארנשטיין, לעאפאלד קאהן, מאקס האמער.

ה' פיינבערג ווירמעט דאן א פאר ווארימע ווערטער דעם נישט-לאנג פער-שטארבענעם קאסיר פון דער פערוואל-טונג, מרדכי זעלמאנאוויטש.

וויצע-פרעזעס ה' פרעהליך גיט דאן אב אן'אויספיהרליכען בעריכט פאר'ן יאהר 1926. דער רעדנער שטרייכט אונ-טער, אז דאס פארינע בעריכטס-יאהר איז איינגעשטעלט געווארען אין צוויי טיילען, דהיינו: פון'ן חודש מאי און פון נאך מאי. די רעזולטאטען פון גראבסקי'ס רעגי-רונג האט דער סוחר-'ישער וועלט געגעבען האפנונגען, אז די ווירטשאפטליכע פאליטיק פון דער רעגירונג וועט געענ-דערט ווערען צום גוטען. מיר האבען זיך אבער ענטוישט אויך אין גראבסקי'ס ממלא-מקום, אין פינאנץ-מיניסטער זד-זעכאווסקי, וועלכער האט בעשטייערט דעם יודישען סוחרים-שטאנד אלס א קלאס פון מעקלער, וואס גאנצע עקזיסטענץ דאס ווירטשאפטליכע לעבען פון לאנד.

ערשט נאך דער מאי-איבערקעהרעניש איז געהערט געווארען פון דער ראדיקא-לער רעגירונג אן'אויפמונטערנדער פריימ-ווארט און מ'האט אנגעזעהן געוויסע סימנים פון רעאליזירען די גוטע צוזאגען אויף א גאנצער רייהע צוזאמענפאהרען, קאנפערענצען און און אינטעהליגענטע מע-מא-ריאלען האבען די פאר-שטעהער פון לאדזער סוחרים-פעראיין אנגעוויזען אויף דער פעהלערהאפטער שטייער-פאליטיק פון דער רעגירונג, אבגעשטעלט זיך אויף דער דרינגליכקייט, אויף די וועגען און מיטלען, וואס קענען פיהרען צו א סאני-רונג פון דער לאגע. דער וועה-געשריי און די אומעט-ווענדונגען פון די רעגירונגס-פאק-טארען האט געפונען דעם געהעריגען, גינסטיגען אפקלאנג און צופיעלער איז גרינגער געווארען.

די פערוואלטונג פון סוחרים-פעראיין האט זיך אבער נישט בעשרענקט בלויז מיט מעמאריאלען און קאנפערענצען, נאר פער-איינס-דעלעגאציעס האבען פערזעהנליך זיך געווענדעט צו דער רעגי-רונג. די פערוואלטונג איז דערביי אויך געשטאנען אין קאנטאקט מיט'ן „יודישען קאלא" און דערפאר מאכען איז פון צייט צו צייט געהערט געווארען פון דער טריבונע א שטארק און מאהנענדיג ווארט פאר'ן יודישען סוחר. א סך איז געלונגען ארויסצופיהרען לטובת די סוחרים א דאנק די אינטענסיווע מיטהילף פון דעם פער-איין.

די פערוואלטונג האט צווישען אנדערן אינטעגנעמען שריט צו פערטיידיגען די אימפארטערען פון קאלאניאל-ארטיק-לען, האט ארויסגעגעבען קיין פוילען סחורות פון אויסלאנד; אין דער רעגירונג ווערט ווייטער געטען. א קאמפליצירטע און פער-אנטווארטליכע אויפגאבע איז אויך דער ענין פון אינטע-וועגענער פאר פערארימ-טע סוחרים. דער פעראיין האט אין רעגי-רונג א סך אויפגעטען. אויך איז פון אויספועל'ן אומזיסטע אויסלענדישע האנדעלס-פעסער, פון שאפען בילליגען קרעדיט פאר די מיטגלידער איז פיל גע-ארבייט געווארען און פיל איז געלונגען צו ערלעדיגען. עס זענען רעגעלמעסיג גע-מאכט געווארען געגענזייטיגע אנשטרענגונ-גען, כדי דער פעראיין זאל זיין ענטשפרעכענדער פערטרעטען אין די שטאטס-קאמיסיעס פאר'ן אומזאץ-שטייער (30 פער-טרעטער), פאר'ן הכנסה-שטייער (20 פארשטעהער). ביי היינטיגען טאג צעהלט דער פעראיין 1555 אקטיווע מיטגלידער.

איבער'ן בעריכט ענטוויקעלט זיך א קור-צע רוהיגע דעבאטע מיט'ן אנטייל פון די ה"ה שמאלעוויטש, זאלץ, פינקוס און קראטאשינסקי. וויצע-פרעזעס ה' פרעה-ליך ענטפערט אף אלעמען.

דערויף לייענט איבער ה' מ. אייבער דעם פראטאקאל פון דער פריהערדיגער גענעראל-פערזאמלונג: ה' ראזענבאום לייענט דעם בעריכט פון דער רעוויזיאנס קאמיסיע. אין דער פעראיינס-קאסא איז געבליבען אויפ'ן טאג פון 1 יאנואר 1927 —61 זל' מיט 38 גראשען.

וויצע-פרעזעס ה' יאקוב אייזנער רעפערירט דאן דעם פונקט: ענדערונגען פון סטאטוט. עס ווערט פארגעלעגט צו שאפען א צענטראל-ראט פון סוחרים-ארגאני-זאציעס אין דער גאנצער לאדזער וואיעוואדזטווא, אונטערנעמען שריט צו רעאליזירען די דייטשע רעקווזיציע-שיינען, איינצוקאסירען די אמעריקאנער פא-ליסען, צו שאפען א קרעדיט - אונפאר-מאציע - אינסטאנץ, צו פערזיכערן די מיטגלידער- אויף אונגליקס-פאלען און טויט, גרינדען א סחורות - קאמפע-אמט וועהן צושטאנד-פירעגען א פולשטענדי-גע פעראייניגונג פון אלע סוחרים-פעראי-נען א. אז. וו.

דער פינקט האט ארויסגערופען א לייד-ענשאפטליכע און לאנגע דעבאטע. עס האבען גערעדט די ה"ה אסם, קאפמאל, רומקאווסקי, זאלץ, וויינפעלגער, ראזענ-מייער, וויינריב, שיק, קראטאשינסקי, פרעהליך, לעווקאוויטש.

דער פינדושעט פאר 1927 לייענט דאן ה' היר-שזאהן. אין הוצאה און הכנסה בעטרעפט דער בודושעט 120 טויזענד זלאטים.

דער בודושעט און די ענדערונגען פון סטאטוט זענען אנגענומען געווארען.

ביים פונקט: וואהלען איז געפאלען א בעשלוס, אז אין דער נייער פערוואלטונג זאל דאס פרעזידיום בעשטעהן פון 1 פרעזעס, 2 וויצע-פרעזעסען, 2 סעקרע-טארען, 2 קאסירער, 2 עקאנאמען. אגב האט זיך אויך ארום דער פראגע ענטווי-קעלט א דעבאטע, און וועלכער עס האבען אנטייל גענומען די ה"ה רעד. ע. האמבורסקי, לעווקאוויטש, בומען-מאן, קראטאשינסקי, פושעשינסקי, רומקאוו-סקי, מאשקאוויטש.

דערויף איז מען צוגעטרעטען צו די וואהלען. ארום 1 א זייגער ביינאכט איז קלאר געווארען פאלגענדער רעזולטאט: אין דער נייער פערוואלטונג זענען ארייין פאלגענדע ה"ה:

דעפוטאט ד"ר י. ראזענבלאט, סענא-טאר א. מענדעלסאן, ה. שיק, ס. פרעה-ליך, י. אייזנער, י. באבאד, ע. האמ-בורסקי, ל. ראזענבאום, סא. הירשזאהן, י. מ. ביאלער, ג. פראשקער, ש. א. קע-ניגסבערג, מ. ארבאך, ל. מאזור, י. דע-נענשטיין, י. ל. מארגוליעס, א. אסם, נ. ראזענבלום, א. שטיינשניידער, י. גאסטפרוינד, א. שטראוך, א. י. ציטרין.

קאנדידאטען:

י. מאשקאוויטש, ה. רעכטמאן, ד. גוי-גאלדבערג, ל. פינקוס, ש. ראזענמוטער, ל. איצעקזאן, י. קאן, ל. האמבורגער, א. מאיער, י. גערזאן, ד. וויינריב, א. פיאטרקאווסקי, מ. הירשבערג, מ. קרע-ניצער.

רעוויזיאנס-קאמיסיע:

פ. ניימאן, איג. יאשונסקי, ס. קאל-מאנאוויטש, ס. הערשליק.

פערטרעטער:

י. שאטלער, א. י. אסטראווסקי, מ. פיירשטיין, וו. בארוך.

שידס-געריכט:

סענאטאר א. מענדעלסאן, ה. שיק, ס. פרעליך, י. אייזנער, ע. האמבורסקי, ס. הירשזאהן, ל. ראזענבוים, י. ל. מאר-גוליס, ז. פיין, ג. אייזען, ד. ניינאלד-בערג, י. דענענשטיין, ל. מאזור, א. אסם. ש. ה. ליס, ראטמאן ש. א. קעניגסבערג, וו. קאהן, מ. בלומענפעלד, ס. אלטמאן, א. ציטרין, פ. קינד, י. גערזאהן, מ. ארבאך, א. אקאוויע, ר. פיאטרקאווסקי, ל. איצעקזאהן, מ. ציגרין, א. פעליקס, י. גאסטפרוינד, א. שטיינשניידער, י. י. צווילינג, ד. בעדזעכאווסקי, ל. פינקוס, ה. רעכטמאן, ראטמאן י. מ. ביאלער, ראטמאן ג. פראשקער, ג. רובין, י. שטערן, ח. ווערדינגער, י. זשורקאווסקי, איג. מאשקאוויטש, א. י. אסטראווסקי, א. מאיער, י. שטאטלער, ח. פישמאן, ד. פומריי, א. ח. מילער, ש. בלאושטיין, ס. מ. בארנשטיין, י. ל. ווינער.

מעדיצינישע הילף ביים האנדווערקער-קלוב (פאלודניאווא 4)

(!) די מעדיצינישע הילפס-קאמיסיע ביים האנדווערקער - פעראבאנד האט שוין פערענדיגט איהרע אונטערהאנדלונגען מיט די דאקטוירים אזוי, אז די מעג ווע-לען זיך שוין די מיטגלידער קאנען בענוי-צען מיט דער מעדיצינישער הילף ביים האנדווערקער-פעראבאנד.

פייערליכער חנוכת-הדגל

אין יודישען פליישער-מייסטער-פעראיין.

בעגריסונגען פון „יודישען קאלא", האנדווערקער-צענטראלע, ווארשעווער פליישער-פעראיין, לאדזער קהלה און א סך לאדזער געזעלשאפטליכע אינסטיטוציעס.

(ג) מיר האבען שוין געמעלדעט טריט געמעלדעט וועגען דער פייערליכער פאהן-ענטהילונג פון יודישען פליישער-מייס-טער פעראיין (פעטריקאווער 24), וואס איז פארגעקומען שבת-צונאכטס.

9 א זייגער אוונד, ווען אויפ'ן גרוי-סען שעהן אילומינירטען און דעקארירטען פעראיינס-זאל האבען זיך אנגעהויבען פערזאמלען די בעלי-שמחה, ד. ה. פער-איינס-מיטגלידער, האט דער גרויסער „פרא-בובא" ארקעסטער גענומען שפילען א מארש לכבוד די געסט.

ארום האלב 10 ביי אן'אנגעהויבענער שפאנונג פון גרויסען יום-טוב'דיג אנגע-טוענעם עולם פון מענער און פרויען, פארשטעהער פון געזעלשאפטליכע אינ-סטיטוציעס אין לאדז און ווארשא, האט דער פרעזעס פון פליישער-מייסטער פער-איין ה' בערויש גרינבערג געעפענט די פייערונג.

דער חזן פון דער אלט-שטעטישער שוהל, ה' יאסעלעוויטש, האט דערויף אב-געזונגען „מה טובו", דער ארקעסטער האט געשפילט א טרויער-מארש און ווי-דער האט דער חזן יאסעלעוויטש גע-מאכט א „אל מלא רחמים" די פערשטאר-בענע מיטגלידער פון פליישער-פעראיין.

אונטער די קלאנגען פון ארקעסטער, וואס האט געשפילט דעם פוילישען הימן איז אין זאל ארייינגעבראכט געווארען די פאהן. דערויף האט ה' לאוונוק יאגעל, דער פרעזעס פון צענטראלען האנדווער-קער-פעראבאנד (פאלודניאווא 4) געהאל-טען א פייערליכע רעדע, ווינשענדיג דעם פליישער-פעראיין אריכת-ימים און א פערשטארקטע פייערליכע ארבייט, האט דער רעדנער אויסגעדריקט די האפנונג, אז אונטער דער נייער פאהן וועלען זיך פקרוב פעראייניגען אלע צווייגען פון דער פליישער-בראנזשע.

דער פארזיצער ה' גרינבערג האט דער-דויף מסבר געווען דעם עולסמען מיט-גליד און גרינדער פון'ם פעראיין, ה' י. טראסא מיט'ן איבערשנייידען די לענטע, און וועלכער עס איז געווען פאר-וואקסען די נייע פאהן.

נאכ'ן ראזווינען פייערליכען אקט האט זיך אנגעהויבען דער לאנגער צעמעל פון בעגריסונגען.

אינ'ם נאמען פון דער לאדזער יודי-שער קהלה האט בעגריסט און א לענגערע פערע פרנס ראובן האפמאן

אינ'ם נאמען פון'ם קהלה-ראט האט בעגריסט דער ראט-מיטגליד ה' פלאצ-קער.

דעפ. ד"ר ראזענבלאט, נישט קענענדיג פערזענליך ביוואוינען די פייער-ליכקייט, האט צוגעשיקט א שריפטליכע בעגריסונג אין נאמען פון „יודישען קאלא" און סיים און סענאט.

אין נאמען פון האנדווערקער-פער-באנד (פאלודניאווא 4) בעגריסט די ענטהיל-לונג ה' פוסט ענגעלקע, ווי אויך אזוי צומען-מאן (אין פויליש).

מצד דעם ווארשאווער פליישער-מייס-טער-פעראיין האט בעגריסט דער פרע-זעס ה' שאפראן, וועלכער האט בעטאנט, אז בעקענענדיג זיך מיט דער טעטיגקייט פון לאדזער פליישער-פעראיין איז ער גע-קומען צו דער איבערצייגונג, אז די ווער-שאווער קצבים זענען אין פרט פון ארגא-ניזאציע א סך הינטערשטעליג לגבי די לאדזער. דער זעלבער ווארשאווער דעלע-גאט האט בעגריסט די פייערונג אויך אינ'ם נאמען פון צענטראלען יודישען האנדווערקער - פעראבאנד אין פוילען.

א ווארימע בעגריסונגס-רעדע האלט דאן ה' ראבינאוויטש, דער פארשטעהער פון דער ציוניסטישער א-גאניזאציע און לאדז. ביי דער געלעגענהייט האט דער רעדנער געבעטען, אז די „אנשי כח" זאלען בעטעהרען מיט אויפשטעהן די גאר-וואס פערשטארבענע פארשטעהער פון יודישען גייסט, אחד-העם און דער רעלי-מער יהואש. דער גרויסער עולם איז אויפ-געשטאנען פון די ערטער.

ה' פיינערהוט האט בעגריסט אינ'ם נאמען פון די ארגאניזירטע לאדזער יו-דישע בעקער-מייסטער; פרעזעס ה' לוי-בויש ראזענבערג האט וואריים בעגריסט אינ'ם נאמען פון די יודישע קליינהענד-לער און מארק-שטעהער אין לאדז (אג-רעזאווא 10); ה' שענקמאן — אינ'ם נאמען פון שמעפער-מייסטער-פעראיין, (פאלודניאווא 4), פון נעפלינעלהענדלער פעראיין ה' אונקאווסקי.

אינ'ם נאמען פון די בעלי-שמחה גופא האבען דאן בעגריסט די פערוואלטונגס-מיטגלידער פון פליישער-פעראיין, ה"ה זילבערבערג און פיערמאן.

יעדע בעגריסונג איז בעגלייט געווארען מיט ריישענדע אפלאדיסמענטען, אווא-ציעס און א „טוש"-שאל פון גרויסען אר-קעסטער.

נאך די בעגריסונגען איז ארום דער בימה און מיטען זאל געמאכט געווארען הקפות מיט דער נייער פאהן, אין דער בעגלייטונג פון די פערגעשר פון צענטרא-לען האנדווערקער-פעראבאנד און דעם בעק-קער-מייסטער פעראיין. מצד א רייה האנדווערקער - ארגאניזאציעס זענען בעת-מעשה ארויסגעלעגט געווארען אויפ'ן נייעם פאהן בלוי-ווייסע זעהן-לענטעס. די מוזיק האט דערביי געשפילט, די פער-וואלטונגס - מיטגלידער מיט א רייה חשוב'ע עסקנים זענען אוועק און א פייער-ליך-יודיש ריקוד'ל, דער גרויסער עולם האט צוגעזונגען, צוגעקלאפט מיט די הענד און דערנאך איז דער גאנצער זאל אוועק אין א „פאמשער"-מאנץ.

לסוף האט זיך אנגעהויבען די איינ-שרייבונגען און נאלדרענעם בוך פון פער-איין. נאך יעדען איינשרייבען איז גע-לאפט געווארען א גלעזעל בראנפען מיט לעקער און עס איז געפאלען געלט.

חגיגת-הדגל אין בלעכער-מייסטער-פעראיין.

(!) נעכטען אוונד איז אין בלעכער-מייסטער פעראיין פארגעקומען די פייער-ליכע חגיגת הדגל פון דער פעראיינס-פאהן צו דער פייערונג איז געקומען א גרוי-סער צאהל מיטגלידער. דער פארזיצענ-דער ראבינאוויטש עפענט די חגיגה מיט א לענגערער רעדע, אין וועלכער ער גיט איבער די געשיכטע און די ענטוויקלונג פון פעראיין. דערנאך זינגט דער חזן „מה טובו", ער מאכט אן „אל מלא רחמים" די פערשטארבענע מיטגלידער און פער-ענדיגט מיט א מי שברך דעם פרעזידענט מאשמשינסקי. דאן נעהמט ארויף דער עלטס-טער מיטגליד פון פעראיין, ה' פיעוויש פון אויף דער טריבונע און שניידט אוי-בער די הילע פון דער פאהן. נאך דער דאזיגער פייערליכער פראצעדור בע-גריסט דער ארבייטער מארעק פון די פערזאמלונג און ה' ענגעלקע האלט א לענגערע ירידע וועגען דער בעדייטונג פון דער פאהן פאר א האנדווערקער-ארגאני-זאציע. עס רעדט נאך ה' מאשקאוויטש און דער אפיציעלער טייל פון דער פייע-רונג ווערט פערענדיגט מיט זינגען דעם פוילישען הימן און התקוה.

קופאן № 64
אויף אומזיסטע יורידישע עצות.
דער בעזיצער פונ'ם דאזיגען קופאן קאן בעקומען אומזיסט יורידישע עצות דורכ'ן יורי-קאנסול פון אונזער רעדאקציע.
גילטיג היינט מאנטאג
ד. 24 יאנואר פון 8—9 אוו.

פון מוזיקער-פעראיין.

זייט עטליכע יאהר עקזיסטירט ביי אונז אין שטאט א פעראיין פון מוזיקער, וואס פיהרט אן אן'ענערגישע טעטיגקייט צו זיכער די מאטעריעלע עקזיסטענץ פון די מוזיקער און צו הויבען זייער קול-טורעלען מצב.

אין פערגאנגענעם יאהר איז דער פי-נאנציעלער צושטאנד פון פעראיין געווען א שלעכטער. די מיטגלידער האבען צו-נויפגערופען אן'אלגעמיינע פערזאמלונג, וועלכע האט אויסגערירקט אומצופרי-דער אלטער פערוואלטונג. די פערזאמ-לונג האט איבערגעגעבען דעם ה' מעלא-דיסטא „רעקטאטור"-רעכט אויף חדשים.

ה' מעלארויסטא האט פאר דער ערש-טער מינוט אן פון איבערנעמען די לי-טונג פון פעראיין אונטערגענומען אן'אקציע מיט'ן צוועק צו רעפארמירען און צו ארדענען אין פעראיין.

דעם 11. יאנואר האט ה' מעלארויסטא צוזאמענגערופען אן'אלגעמיינע פערזאמ-לונג פון די מיטגלידער. אויף וועלכער ער האט אבגעגעבען א בעריכט פון זיין טעטיגקייט. דערנאך איז אויסגעוועהלט גע-ווארען א נייע פערוואלטונג מיט ה' מעלארויסטא אלס פרעזעס.

ביי די יודישע שערערס.

נעכטען זונטאג איז פארגעקומען א גרויסע שערער-פערזאמלונגען פון יודישע און רייטשע שערער-א-בעמער, וואו א בעדייטענדע צאהל האבען זיך פער-שריי-בען אלס מיטגלידער.

נאכ'ן בעטראכטען פערשידענע פרא-גען איז בעשלאסען געווארען, אז אלע שערער, רייניער און אנדערע זאלען זיין צו-גאניזירט אין פעראיין.

נעקראלאג.

נעכטען איז אין עלטער פון 82 יאהר געשטארבען פרוי זיסע נאכע קאלושי-נער. די פערשטארבענע, די פרוי פון אנגעזעהענעם לאדזער סוחר און היוי-בעזיצער משה דוד קאלושינער ז"ל, האט גענומען א טעטיגען אנטייל אין פיל פילאנטראפישע אינסטיטוציעס. איהרע מדות טובות און גוט הארץ האבען איהר בעליבט געמאכט אין די ברייטע רע קרייזען פון דער לאדזער יודישער געזעלשאפט.

תנצב"ה.

באנקראט פון א גרויסער מאנופאקטור-פירמע אין קאוונא.

(ע) די היגע סוחרים-א-גאניזאציעס האבען בעקומען א מיטטיילונג, אז די גרוי-סע מאנופאקטור - פירמע ברידער קא-פעלמאן אין קאוונא האט אויפגעהערט צו צאהלען איהרע וועקסלען. אין דער דא זיגער פירמע זענען אנגאזשירט געווען א גאנצע רייה לאדזער סוחרים אויף א סו-מע פון 200 טויזענד זל.

ליטעראַרישע נייעס.

עס האט זיך בעוויזען אין פערקויף דער ערשטער נומער פון דער חדש-שריפט פאר ליטעראטור-קונסט, געזעלשאפט „די פייל".

דער דאזיגער נומער זשורנאל ענט-האלט ערצעהלונגען, לידער' ארטיקלען און קונסט-בילדער פון משה בראדעריזאן, מארק שווארץ, יוסף טורקא, ברוך אר-ליצקי, יצחק ליכטענשטיין, ישעיה שפיגעל, א. אלפערין, ל. אליצקי, קלא-בונד, חל. כאדאסעוויטש און יאנקעל אדלער.

דאס ביכעל איז ארויס-געגעבען שעהן, און האלט 48 גרויסע זייטען.

בעשטראפט א גרויסע צאהל פערזאנען פאר נישט שטעלען זיך צו די קאנטראל-פערזאמלונגען.

דאס מיליטעריש-פאליציאישע ביורא ביים מאגיסטראט טיילט מיט, אז פאל-גענדע פערזאנען זענען בעשטראפט גע-ווארען פאר נישט קומען אויף די קאנ-טראל-פערזאמלונגען:

צו 3 זלאטעס: ארטור טענצער, פרע-פעטערסקא 6, אנטאני קאלאדושעיטשיק, סקערניעוויצקא 4, מאיר בוכמאן, נארו-טאוויטשא 26, דוד פרינץ, אלעקסאנ-דריסקא 26. צו 5 זלאטעס: אלפאנס פעלאק. וואסכאדניא 26, שלמה קאטשמא-רעק, זגיערזשער 51, גדלי' לעווין, זשעראמסקא 27. צו 10 זלאטעס: אלי-דאוודאו מיכאל, נאוואק 9, גוסטאוו גרע-בע, מאקרא 10, שבתי בלומען, דרעוו-נאווסקא 24, מענדעל זעצער, פיעטרי-קאווער 34, באלעסלאוו זיעלינסקי, קרוי-שעוויצקא 3, יאן יאנאווסקי, פיעטרי-קאווע 69, יאן באמבאלסקי, שערא-קאווסקי 55, לייזער דימענשטיין, זגיער-זשער 51, ישעיה' סקורעצקי, לאגעוו-ניצקא 15. צו 15 זלאטעס: הערש וויינ-בערג, קילינסקי 104, חיים יוסף זעליג, גדאנסקא 10, מענדיל קאהן, קילינסקי 40, ח. י. גליקסמאן, גדאנסקא 17, ישראל מאקסעלד, קאנסטאנטינער 49, יעקב אלטמאן, אלעקסאנדריסקא 9, יאן רע-נערט, נאווא-זארושעווסקא 7, יעקב דאנ-ציגער. קילינסקי 29, נתן גוזשיק, זגיער-זשער שאסע 1. צו 20 זלאטעס: וולא-דיסלאוו שעטשינסקי, לוא'זע 28, יצחק ציטרינאווסקי, אל. 1-טער מאי 8, אסקאר מייסער, פיעטריקאווער 48, מיכאל אבער-מאן, זאכאדניא 33, שמואל ברוימאן, פיעטריקאווער 64, ברונא ווינטער, נא-פיורקאווסקי 17, שמעון בעקערמאן, זשע-ראמסקי 44, הערש ניימאן, פאביאניצער שאסע 23, יוסף וויינבערויט, מלינאר-סקא 7. צו 25 זלאטעס: אברהם בזשא-זאווסקי, לאגעווניצקא 22, שמואל קאליש, אלעקסאנדריסקא 6, וולאדיסלאוו מיקא-לאיטשיק, מאהעלסקא 7. צו 30 זלאטעס: אויגעניוש זוואלינסקי, צימער 6, לאפי-דוס לעוו, סקווערנאווא 15, מלך קליינ-וויים, פולנאצנא 21. צו 50 זלאטעס: מרדכי גיטערמאן, זשעלאנא 45.

בעשלוסן פון דער נייער פערוואלטונג פון די פעראייניגטע יודישע קאלאניאל-הענדלער.

(ג) אויף דער ערשטער זיצונג פון דער נייע-געוועהלטער פערוואלטונג פון דער פעראייניגטער קאלאניאל - הענדלער-אר-גאניזאציע (ציגעל-נאס 15) האט די פערוואלטונג פון זיך אויסגעוועהלט א פרע-זידיום פון פאלגענדע ה"ה: אולינאוויטש — פרעזעס, נאטליב און פינקעלשטיין — וויצע-פרעזעסען, וואלהענדלער — קאסיר, ה' מעלפארב — עקאנאם, אלשטיין — סעק-רעטאר.

אויף דער זעלביגער זיצונג האט די פערוואלטונג אויסגעארבייט א מעמארי-קומענט-פלאן לטובת די לאדזער יודישע קליינע קאלאניאל - הענדלער. צווישען אנדערן איז בעשלאסען געווארען, אז די פערוואלטונג זאל אנשטרענגען אלע כחות, כדי צו דערפיהרען אז א פער-שטענדיגונג, נעגאציאציע פערוואלטונג פון אלע היגע קאלאניאל - הענדלער און שפייז-הענדלער, צו שאפען א קרעדיט-קאסע, בעמיה-ען זיך, אז אונבעמיטעלטע הענדלער זאלען בעפרייט ווערען פון שמעהאנדלונג, זוארגען פאר א געהעריגער פערטרעטונג אין די שטאטס-קאמיסיעס אונטער-נעמען א קאמף געגען דער אונ-עהרליכער קאנקורענץ, פערעפענטליכען א-שימחה פון די קונים, וועלכע האבען זיך אנגעבארגט א סך פראדוקטען און די א-ימע געוועלבער און נישט געוואלט באצאהלען, שאפען א ביורא, וואס זאל פאר מיטגלידער צווישען די האנטוואלטונגען און די קליינע הענדלער, בעמיהען זיך צו רעגולירען די האנדעלס-צייט א. אז. וו.

פּלאַן פון לעמבערגער פעסטונג
אויפגעצייכענט אויף אַ געהיימע אָרט פון אַ פרויען-קערפּער.

גענעראַל איסטאַמין, וואָס האָט בעת דער וועלט-מלחמה אָנגעפיהרט אין פּאַריז מיט'ן רוסישען אויסשפּירונגס-שטאַב, פעראָפענטליכט אין דער פּאַריזער רוסישער צייטונג „אילוסטראַוואַנאַיאַ ראָסיאַ" אינטערעסאַנטע זכרונות וועגען שפּיאָנאַזש בעת דער וועלט-מלחמה.

מיר ברענגען דאָ אַן אויסצוג פון די דאָזיגע זכרונות, וואָס האָבען אַ שייכות צום אַרויס'גנב'נען די פאָרטיפיקאַציע-פּלענער פון לעמבערג.

צווישען אונזערע אַגענטען, שרייבט גענעראַל איסטמין, איז געווען אַ געוויסע רומענישע אַריסטאָקראַטין. אין די ערשטע טעג פון מערץ 1916 האָט די דאָזיגע דאַמע בעוואוינט אין סט. מאָריטץ, פאַרברענגענדיג אין די העכערע קרייזען פון דער אינטערנאַציאָנאַלער געזעלשאַפט, צווישען וועלכע עס האָבען זיך געפונען פיל אָפיצירען און דייטשע דיפּלאָמאַטען.

איינמאָל האָט איינער פון איהרע פערעהרער איהר פאָרגעשטעלט די פרוי פון זיין קאָלעגע, אַ אָפיציר פון דער עסטרייכישער אַרמעע.

דאָס איז געווען אַ פרוי פון 20 יאָהר מיט בלויע אויגען און בלאָנדע האָר. איהר דייטשער אַקצענט האָט פעראַטען די גאַליצישע ראַסע. זי איז געווען בעשיידען געקליידעט, אָבער מיט געשמאַק. אַ געפערליכער הוסט האָט יעדעס מאָל אויפגעטרייסעלט איהר גאַנצען אָרגאַניזם. מען האָט געקענט בעמערקען, אַז זי איז געקומען קיין סט. מאָריטץ נישט צוליב פּליזיר, נאָר צוליב מעדיצינישער הילף. זי האָט געוואוינט אין זעלבען האָטעל, וואָס „אונזער רומענערין".

צוזאַמענגענס האָט זיך די רומענערין דערוואוסט, אַז פרוי ס. איז אַ טאָכטער לויט דער אַבשטאַמונג, אַז איהר מאַן אַ קאַפּיטאַן פון די עסטרייכישע סאַפּיאָרען, געפינט זיך איצט מיט זיין אַבטיילונג אין דער געגענד פון פאַר לעמבערג און פאַר דער מלחמה איז ער געווען אַ רייכער פאַבריקאַנט, וואָס האָט אין טשעכיען פערמאָגט עטליכע פאַבריקען.

פרוי ס. האָט בעטאָנט, אַז בלויז איהר קרענק האַלט זי דאָ אויף אין דער שווייץ, אויב נישט וואָלט זי געפאָהרען צו איהר מאַן קיין לעמבערג, מיט וועלכען זי לעבט זעהר גוט.

דורך דער געמיינזאַמער בעמיהונג פון דער רומענערין און אַנדערע אַגענטען, איז געלונגען צו בעוועגען די פרוי ס. צו פאָהרען איבער וויען קיין לעמבערג, פון וואו זי איז צוריקגעקומען אין דער שווייץ מיטברענגענדיג זעהר וויכטיגע אינפאָרמאַציעס.

מיט גרויס אינטערעס, שרייבט ווייטער איסטאַמין, האָב איך אויסגעהערט דאָס ערצעהלען פון פרוי ס. וועגען דעם, וואָס זי האָט דאָרט איבערגעלעבט. דער מאַן פון פרוי ס. האָט איינגעשטימט אונז תיכף איבערצושיקען אַלע אינפאָרמאַציעס, וואָס זענען אונז נויטיג געווען.

נאָך אַ לענגערן נאָכטראַכטען האָט ער בעשלאָסען אויפצוצייכענען דעם פּלאַן פון די לעמבערגער פאָרטיפיקאַציעס אויף... די פיס-זויל פון פרוי ס. און ער האָט דאָס פּערזענליך דורכגעפיהרט זעהר געלונגען.

— אויף דער גרעניץ — האָט פרוי ס. דערצעהלט האָט מען מיך אויסגעטון אַלע קליידער. איך בין געשטאַנען נאַקעט... אויף די לעמבערגער פּלענער. אויף די פיס-זוילען האָט מען מיר נישט געקוקט.

פערענדיגענדיג איהר ערצעהלונג האָט פרוי ס. אויסגעטון איהרע פאַנטאָפעל און די שטרימף. איך האָב דערזעהן אַ גענויען פּלאַן פון די לעמבערגער פאָרטיפיקאַציעס.

צוזאַמענס האָבען מיר איבערגעשיקט אַ שיפרירטע דעפּעשע קיין רוסלאַנד און מיט איניגע שפּעטער האָט גענעראַל דידעריכס פון בערדיטשעוו געמאָלדען דעם רוסישען שטאַב וועגען נייע ליניעס פון דער לעמבערגער פאָרטיפיקאַציע.

די דאָזיגע אינפאָרמאַציעס זענען אָנגעקומען פונקט אין דער ריכטיגער צייט. מיט צוויי וואָכען שפּעטער האָט דאָס רוסישע מיליטער אַטאַקירט די ערשטע ליניעס פון דער לעמבערגער פאָרטיפיקאַציע.

וואָס שייך דער פרוי ס. איז זי פּלוצלינג אַרעסטירט געוואָרען אין בערן. זי איז אָבער לסוף בעפרייט געוואָרען צוליב מאַנגעל אין בעווייזען.

די שרעקליכע קרענק האָט אָבער געטון דאָס איהריגע. אין הערבסט 1926 איז די שעהנע טשעכין געשטאָרבען פון שווינדזוכט אין איינעם פון די שווייצאַרישע שפּיטעלער.

פון יודישען לעבען אין רומעניען.

די „אוניאָן" ענטפערט דעם רעגירונגס-אָפיציאָז וועגען די צייטונג „אונזער וואָרט". — „דער קאַמף מיט דער הילף פון רעוואָלווער, ביקס און שטעקען".

ביקאַרעשט (יט"אַ) אין צוזאַמענהאַנג מיט די אַרטיקלען פון דעם רעגירונגס-אָפיציאָז „אינדרעפּטאַריאַ", אין וועלכע די יודישע אָרגאַניזאַציעס אין רומעניען ווערען אויפגעפאָדערט אָפּצולייקענען די „פאַלשע" ידיעות און די אויסלענדישע צייטונגען וועגען די יודען-פערפאָלגונגען אין רומעניען, האָט דער „קוריערול איזראַעליט", אָרגאַן פון דער „אוניאָן פון רומענישע יודען" אָפּגעדרוקט אַן ערקלערונג, אין וועלכער עס ווערט צווישען אַנדערן געזאָגט: זיינענדיג, בפּרט אין אודענישע אַ משטעג-דען, האָט די רעגירונג דירעקט — נישט דורך צייטונגען — זיך געווענדעט צו דער „אוניאָן". די „אוניאָן" האָט דאַן געענטפערט אויף דער ווענדונג פון דער רעגירונג, פעסטשטעלענדיג דעם אמת וועגען איניגע פאַקטען, וועלכע די אויסלענדישע צייטונגען האָבען איבערגעטריבען. איצט האָט די רעגירונג צוגענומען בײַ דער „אוניאָן" די מעגליכקייט זיך מישען אין אַזעלכע פראַגען: 1) רעגירונג דער רעוויזיע, וואָס איז דורכגעפיהרט געוואָרען אין לאָקאַל פון דער „אוניאָן" און אין דער וואוינונג פון איהר פּאָרזיצער, 2) ווען מען האָט אין פּאַרלאַמענט געפאָדערט דעם אַרעסט פון פּאָרזיצער פון דער „אוניאָן" צום סאַנקציאָנירען פון דער רעוויזיע האָט די רעגירונג נישט געפונען פאַר איהר חוב צו ענטפערן באַמש זי האָט גוט געוואוסט דעם רעזולטאַט-זען אויסגאַנג פון דער רעוויזיע, 3) און משך פון אַ חודש צייט נאָך דער רעוויזיע ווערט דאָס ביורא פון דער „אוניאָן" כסדר געשלאָסען צו דער אויספאָרשונג צו דער מיליטערישער פּראָקוראַטור.

בײַ אַזעלכע אומשטענדען איז קלאָר, אַז וואָסער עס איז נישט אַריינמישונג פון דער „אוניאָן" אין פראַגען, פון וועלכע עס רעדט דער רעגירונגס-אָפיציאָז, וואָלט אַרויסגערופען דעם פּערדאַכט, אַז דאָס איז אַ רעזולטאַט פון אַ דחק מצד דער מיליטערישער מאַכט.

די „אינדרעפּטאַריאַ" איז אַרויס מיט אַ שאַרפען ענטפער געגען די דערמאָנטע ערקלערונג פון דער „אוניאָן". די אינדרעפּטאַריאַ שרייבט: „דער ענטפער פון דער „אוניאָן" בעווייזט מאַקע, אַז די ידיעות אין אויסלאַנד וועגען דער לאַגע אין רומעניען שטאַמען פון דער „אוניאָן" מיר האָבען אָבער נישט קיין מורא פאַר די יודישע מסירות".

אין צוזאַמענהאַנג מיט די ערקלערונג פון די צייטונג „אונזער וואָרט", וועלכע איז אין פּוילען פער-שפּרייט געוואָרען דורך דער פּוילישער טעלעגראַפען-אַגענטור איז צו בעמערקען, דאָס די דערמאָנטע צייטונג שטעלט מיט זיך נישט פאָר קיין שום געזעלשאַפטליכען, נאָר פּונקט דעם היפּוך...

דער „קוריערול איזראַעליט" ברענגט אויסצוגען פון אַ אַנטיסעמיטישער בראָשור, פערשפּרייט אין בוקאַרעשט דורך די „קריסטליכע ליגע" אונטער'ן נאָמען: „אַ שטודיום און דער יודישער פראַגע".

וואס ווערט היינט געשפּילט
אין די טעאַטערן און קינאָס?

שטאָטיש-טעאַטער: — „טאַיעמניצאַ פּאַוואַדוניאַ".

פּאָפּולאַרני: — „גאַראַנצאַ קרעוו"

אימפּעריאַל: — „פּלאָמענגען הערצער".

לונאַ: — „די באַהעמע מענשען".

רעדיטאַ: — „וויען, די שטאָט פון מיינע חלומות".

גראַנד-קינאָ: — „די שטימע פון מינאַרעט".

פּאַלאַס: — „דער צירק-שמשון".

אָדעאָן: — „די פערמאַפקירטע כלה".

קאַרסאָ: — „ד"ר מאַבוזע".

אין דער בראָשור ווערט צווישען אַנדערן געזאָגט: „דער קאַמף איז ערקלערט, קיינער קען נישט פער-ווערט-ען 14 מיליאָן רומענער אָנפאַלען אויף 1 אָדער 2 מיליאָן יודען. די דאָזיגע אָנפאַלען מוזען אויסגעפיהרט ווערען מיט דער הילף פון רעוואָלווער, ביקס און שטעקען". די בראָשור איז געדרוקט אין דער מיליטערישער טיפּאָגראַפיע. „דער קוריער-ול" פרעגט דעם קריגס-מיניסטער, צי מיליטערישע טיפּאָגראַפיעס זענען בעשטימט צו דרוקען אַזעלכע בראָשורען, דעם פּאַטריאַרך — צי דער אינהאַלט פון דער בראָשור איז אין הסכם מיט דער קריסטליכער דאָגמאַ און דעם אינערן-מיניסטער, צי ער האָט נישט ברעה צו קאָנפיסקירען די בראָשור.

„די געהיימניש פון יענער נאַכט..."

איז דער נאָמען פון וואונדערבאַר-אינטערעסאַנטען ראָמאַן פון לאָדזער לעבען, וואָס דרוקט זיך אין „לאָדזער טאַגעבלאַט".

דאָס איז אַ ראָמאַן פול מיט לעבען, פול מיט שפּאַנענדער אַקציע, פּראַכטפולע שילדערונגען און אויסטערלישע איבערלעבענישען, פול מיט שמוינענדע און אָטעם-פערכאַפּענדע פּאַסירונגען.

דער ראָמאַן „די געהיימניש פון יענער נאַכט..." איז געשריבען אין אַ מייסטערהאַפטער, אַנציהענדער פאָרם און לייענט זיך מיט גרויס פערגעניגען און אינטערעס.

פערפעהלט נישט צו לייענען טעגליך דעם ראָמאַן (זעה 4-טע זייט)

איהר וועט דאָס זיכער נישט בעדויערן.

גנשמאַקפאָלע
דרוק-זאַכען
אין עלעגאַנטער און איינפאַכער אויספיהרונג:
קאָמפּלעטען, רעכנונגען, בריפבויגען, חתונה-קאַרטען, קאָנווערטען, פּאָסטקאַרטען א. ז. וו.
ליפערט פּרייזווערט און שנעל די בוכדרוקעריי פון
ע. און מ. האַמבורסקי
פּיעטריקאָווער 16, טעלעפאָן 47.
מאָרעס-אָנצייגען (נעקראָלאָגען) (סלעפּסידרעס)
ווערען אין פערלויף פון 1 שעה אויסגעפערטיגט און אויסגעקלעבט אין דער שטאָט.

ווינער דייטשע אָפּערעטע אין סקאַלאַ דירעקציע צעמען.
היינט ווערט נישט געשפּילט.
מאָרגען דינסטאַג, ד. 25. יאַנואַר
די צירק פּרינצעסין
אָפּערעטע אין 3 אַקטען.

פאָדערט איבעראַל
נאָר פּאַטענטירטע
פעלד-בעטען
פערזעהן מיט דער פאַבריקס-מאַרקע
Palma-Patent
פאַר וועלכע מיר גאַראַנטירען.
אויך שטענדיג אויף לאַגער אין אַ גרויסען אויסוואַהל: ניקעל-בעטען, קינדער-בעטען, אַמעריקאַנקעס, קינדער-וועגעלעך, הויכע קינדער-בענקלעך, שאַטקאָווע און געבעטע מאַטראַצען.
ביליגסטע פּרייזען! • רעעלסטע בעהאַנדלונג!
לאָדז, פּאָלנאַצנאַ 24, טעל. 31-85.

לעטשניצע
17 זגערסקאַ 17, טעל. 16-33.
אַלערליי קראַנקהייטען ווערען עמפּפאַנגען דורך ספּעציאַליסטען-דאָקטוירים פון 9 פריה ביז 6 אָוועגד.—מאַסאַזש, עלעקטריזאַציע, פּאָקען-שטעלען, קינסטליכע בערגזאָנ"ן-בעשטראַלונגען, אימפּונגען נעגען שקאַרלאַטינע.

Dr. med. H. LEICHTER
קאָנסטאַנטינער 9, רוג זאַכאָדניאַ
טעל. 49-66.
צאָהן-כירורג
ספּעצ. פון כירורגישע קראַנקהייטען ווי שטשענקעס, גומען, דוישנאַפלעס, צאָהן-פּיסטולעס א.ז.וו.
נעמט אָן פון 3-1 און פון 7-9 אָוו., זונטאָג 10-12.

וויכטיג פאַר דאַמען!!!
מאַכט איך די עלעגאַנסטע דאַמען-היטע נאָך דער לעצטער פּאַריזער מאָדע און די עלטעסטע היטע איבערארבייטע איך אויף גאַנצליך נייע. גדענקט די אַדרעס: 23 זאַוואַדזקי 23
נאָר פאַר 2.50 זל.
אין הויף, 2-טען איינגאַנג, לינקס פּאַרטער.
ווערען געמאַכט זיידענע, פילץ מיט זיידע אויף פילץ-היטע אין אַלע פאַרבען אין פיינסטער אויספיהרונג „TOLA"
בעם. נאָר פאַר 7 זל.

געגעבן בלוינונג!
שבת דעם 22. יאַנואַר פון 12—3 נאָכמ. איז פערלוירען געוואָרען אַ בראָש (האַלב לבנה) דער עהרליכער פינדער ווערט געבעטען אָבצוגעבען נעגען בעלוינונג גדאַנסקאַ 37a וואוינונג 5, טעלעפאָן 51-14. 280

עד מתי עצל תשכב?
ווי לאַנג וועסטו ווערטען מיט דיינע יעצטיגע און פאַר מלחמה וועקסלען
מתי תקום משנתיך?
ווען וועט איהר קומען אין ביוראָ
פּיעטריקאָווער 17
2-טן הויף פּאַרטער דורכגאַנג זאַכאָדניאַ 52 וואו סווערט ערלעדיגט אַלערליי ביטעס לויט'ן אויסטאַוו, קלאַגעס זאַבעז-פּיעטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פּוילען, אַפּעלאַציעס, אָפּאָזיציעס, אַדוואָלאַניעס, רעהורסען — וועגען קאָנצעסיעס, פּעסער אין קאָמיסאַר.-וואַנדו, ביטעס אין אַלע פּאָליציי-בעצירקען, שותפות-אַקטען, סטאַטוטען, אַקטען אינטערציזיעס, אַקטען דאָראַוויזנעס, קאַרנע ספּראַוועס, ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען.
שנעל, רעעל און ביליג!
מיט אַכטונג י. מאַנעלאַ רעכטסקאָנסולענט
פּיעטריקאָווער 17, זאַכאָדניאַ 52.

יעדער איינציגער האָט זיך איבערצייגט, אַז פאַר
מעבעל
ריוואַנעס, פּעלצען, ניי-מאַשינען, גאַרדעראָבען א.ז.וו.
צאָהלט די העכסטע פּרייזען
א. ווייצמאַן נאַרוטאָוויטש 19 (דזיעלנאַ)
אין מעבעל-געוועלב (פריוו.-וואוינ.) שטנקעוויטש 29 בײַ מיר איז שטענדיג פערש. גענוצטע מעבעל אין גוטען צושטאַנד צו פערקויפען.

אַבאָנעמענטס-פּרייז: פאַר אַ חודש אין פּוילען 5 זל., אין פראַנקרייך און בעלגיען—20 פראַנק, אין אַנדערע לענדער—1,25 דאָלאַר.
אַנאָנסען-פּרייז: פאַר אַ מילימעטער-שורה פאַר'ן טעקסט 16 גראָשען, פרייטאָג 24 גר., אין טעקסט 40 גר., פרייטאָג 60 גר., נאָכ'ן טעקסט 12 גר., פרייטאָג 18 גר. פאַר אויסלענדישע אַנאָנסען 100% טייערער. בויסער דער שטאָט—מיט 50% טייערער. פון [illegible] נישט אָראָפּגענומענע [illegible] קען [illegible]

Redaktor-wydawca: E. Hamburski. Tłoczarnia E. i M. Hamburskich w Łodzi. Piotrkowska 16.